

MOTERIS

T U R I N Y S

	Psl.
Dr. Marija Ramūnienė — Viešpaties Malda	1
Danutė Mickutė - Mitkienė — eilėraščiai	4
Emilija Čekienė — Ugdykime jauną patriotą lietuvi	6
J. Tininis — Indijos lakštingala — Sorajini Naidu	8
Sorajini Naidu — eilėraščiai	9
Dr. P. Karvelienė - Kalvaitytė — Bundančios Lietuvos švietėjos ir kultūrininkės	10
Emilija Lietuvninkienė — Taip atrodė dr. Vinco Kudirkos tėviškė	12
Julija Švabaitė - Gylienė — eilėraščiai	13
Rūta — Australijos moteris	14
Dr. Marija Ramūnienė — Ventoje	16
Ada Karvelytė - Dubauskienė — eilėraščiai	19
Mergaičių kertelė	20
Šeima ir vaikas	21
LKM Draugijos skyrių veikla	22
Moterys visuomeniniuose baruose bei moksle	23
Emilija Čekienė — Pabaltijo valstybių Moterų Taryba	26
Premijos ir konkursai	27
Danutė Paškevičiūtė — Mados	27
Bronė Pabedinskienė — Šeimininkėms	28

“MOTERIS” Lietuvių Moterų Žurnalas Nr. 3 (16). Leidžia Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugija. Redaktorė Izabelė Matusevičiūtė. Administratorė Bronė Pabedinskienė. Viršelį piešė Nora Kulpavičienė. Redakcijos ir administracijos adresas: 46 Delaware Ave., Toronto 3, Ont. Spaudė “Žiburių” Spaudos Bendrovė, Toronto, Ont. Kaina 75 centai. Prenumerata metams \$3.00.

“MOTERIS” a Quarterly Lithuanian Women's Magazine. 1959 Fall's Issue. Printed by “The Lights” Printing & Publishing Co. Ltd. in Toronto. Price 75 c.

DR. MARIJA RAMŪNIENĖ

Viespaties Malda

Pagal V. S. Solovjovą

Su pirmaisiais saulės spinduliais atbunda žemė, atsidūsta marios iš gelmių; kalnai nulenkia karūnuotas galvas Viešpaties garbei, suošia girios, sumirguliuoja pievos žiedais; gyvūnija visokeriopais garsais pasveikina naujojo ryto Davėją, o paukščių dėkinga sutartinė kyla į padanges.

Pakyla ir žmogus, žemės karalius, ir pirmąją mintį nulenkia galvą ir kelius prieš Kūrėją. Ir visuose pasaulio kraštuose ir ant žemės paviršiaus, ir jos augštybėse, ir gelmėse žmogiškoji širdis kyla maldoje į Dievą. Kyla prašymas pagalbos pavojuje, palaimos pasirinktame Dievo kelyje, jėgos kovoje su pikto ar žmogaus sukeltomis stichijomis, kantrybės kančioje, ištvermės gerume ir — prašymas dieviškojo pasigailėjimo kitiems. Bendroje maldoje suklaupia ir kunigas prie altoriaus, ir kalinys tolimame ištėrime, ir karys pirmoje fronto linijoje, ir motina prie kūdikio vygės, ir belaisvis už kalėjimo grotų, ir mokslininkas, ir darbininkas — suklaupia visi kaip broliai Viešpaties maldoje, visomis kalbomis ištardami: “Tėve mūsų”.

“TĖVE MŪSŲ, KURS ESI DANGUJE”

Kai nuoširdžiai geidžiame nusigręžti nuo blogio, kuris viešpatauja pasaulyje ir mumyse pačiuose, kai stengiamės nugalėti tą blogį ir įsitikiname mūsų geros valios bejėgiškumu, mumyse kyla troškimas įieškoti kitos valios, tokios, kuri nebeįieško, yra Gėris savyje, ir todėl gali mums suteikti gėrio. Yra tokia Valia, ir pirma, nei mes ją atrandame, ji jau yra mumyse.

Mes tikime Gėrį, bet žinome, kad mumyse nėra pilnutinio gėrio, todėl turime kreiptis į tikrąjį Gėrį, pavesti jam savo valią. Kas nesimeldžia, t.y. nesujungia savo valios su augšiausiąja Valia, tasai arba netiki į Gėrį arba savąją valią laiko tobula ir visagalinčia. Netikėti į Gėrį yra dvasinė mirtis, gi tikėti į save kaip į gėrio šaltinį

yra beprotybė. Tikėti į dievišką Gėrio šaltinį ir melstis Jam, pavedus Jam visame savo valią yra tikroji išmintis ir dvasinio tobulumo pradžia.

Jeigu gi visas gėris yra Dievuje, tai iš to seka, kad mes patys jokio tobulo veiksmo nei tikrojo gėrio kurti negalime; mūsų galioje yra tiksliai neprieštarauti iš augščiau ateinančiam gėriui bei malonei. Malonė nukreipia mus į Dievą, mes gi savo valia tik pasiduodame tam veikimui. Jei toji malonė pakelia ir apšviečia mūsų sielą, pažadina naują gyvenimą, tai ji tegali ateiti iš augščiau, kaip ir tas gyvenimas, tik iš Tėvo. Bet tas gyvenimas yra mūsų, ir Tėvas to naujojo gyvenimo yra mūsų Tėvas. “Tėve mūsų, kurs esi danguje”.

“TEESIE ŠVENTAS TAVO VARDAS”

Trokšti Dievo, reiškia geisti gera valia priklausyti Jam. Toji vidinė laisva priklausomybė Dievui sudaro Dievo karalystę mumyse, kurios maldėme tardami: “Teesie šventas Tavo vardas”. Mes trokštame, kad Dievas karaliautų ne tik mūsų sielos slaptumoje, bet ir viešumoje. O tai įvyks tada, kada ne tik pavienios sielos, bet visos būtybės atsiduos Dievui ir sukurs savyje tikrąją Jo karalystę.

“TEATEINIE TAVO KARALYSTĖ”

Mes nesakome, “tebūnie duota - suverta” ar “tesusikuria” Tavo karalystė, bet — “teateinie”. Ateiti tegali tai, kas jau yra. Dievo karalystė pati savyje jau yra, nes viskas savo esmėje priklauso Dievui. Bet mes turime trokšti, kad Dievo karalystė būtų ne tik “virš” visko, kas jau yra, bet “visame”, kad Dievas būtų visa visuose ir visi būtų viena Jame. Vienintelė kliūtis glūdi valioje būtybių, neatliepiančių dieviškajai valiai, nepriimančių į save dieviškojo gėrio.

Valia yra ypatinga kiekvienos protingos bū-

DIEVAS TĖVAS,
brolių Van Eyck (1441 m.) kūrinys, detalė iš paveikslo
de Gand bažnyčioje. Genialūs dailininkai kūrė tuo
metu, kai Johanna Arkietė organizavo savo
kariuomenę. Velybais viduramžis Prancūzijoje.

tybės jėga, pradžia visokios žmogiškos veiklos. Tik savo valia gali būtybė prieštarauti Dievui, atsiskirti nuo Jo. Iš to seka, kol mes patys nenorime, dieviškoji valia nesipildo mumyse. Kol mūsų pasaulis pats nenori būti Dievo karalyste, tol ir Dievas neviešpataus jame, ir pasaulis paliks žeme, atskirta nuo dangaus.

Gi būtybės, gera valia ir galutinai atsidavusios Dievui ir padariusios savo valią klusniu įrankiu Dievo valios vykdyme, sudaro Dievo karalystę.

**“TEESIE TAVO VALIA, KAIP DANGUJE,
TAIP IR ANT ŽEMĖS”**

Mes atiduodame savo valią Dievui, o visai kūrinijai meldžiame laisvos sąjungos su dieviškąja valia. Mes trokštame visiems tikrojo Gėrio ir visą visatą apimame, apglėbiame viena meile ir tuo būdu ne tik šaukiames, bet ir išpildome savyje Dievo valią, kuri yra meilė.

Nors mes ir atiduodame savo valią ir tikrai trokštame, kad dieviškoji valia pildytųsi mumyse ir per mus, bet trejopos kliūtys atsistoja tarp mūsų troškimo ir mūsų tikrovės: nuodėminga žmogaus prigimtis (dabartis), mūsų padarytas blogis

(praeitis). Taigi, turime trokšti prigimtį apvaldymo, nuodėmių atpirkimo ir atsiribojimo nuo gresiančio pikto dvasiniu tvirtumu.

**“KASDIENINĖS MŪSŲ DUONOS
DUOK MUMS ŠIANDIEN”**

Kūno negalime paneigti, nes gamtinė ir dvasinė prigimtis sudaro vienumą. Mes trokštame, kad dvasinio gyvenimo pradą tarptų mumyse. Jis gi apsuptas gamtine prigimtimi bei pasaulio stichijomis ir be paramos gali žūti. Lygiai norime, kad ir gamtinė mūsų prigimtis būtų patenkinta, kad ji galėtų tarnauti kaip priemonė dvasiniam reiškimuisi. Abi mūsų prigimtys reikalingos maisto — kasdienės duonos. Kasdienė duona dvasiai — tai tas veikimas iš augščiau ir iš vidaus, kuris palaiko mūsų gerą valią ir stiprina mūsų dvasią. Mes prašome tos viršesybės duonos, nes žinome, kad dvasinio gyvenimo šaltinis yra ne mumyse, bet augščiau, ir kad atskirtas nuo to šaltinio mūsų dvasinis gyvenimas išseks. Bet mes prašome ir kasdienės duonos savo kūnui, t.y. viso to, kuo aprūpinamas mūsų medžiaginis gyvenimas, nes žinome, kad mūsų kūnas yra toji žemė, ant kurios turi išaugti amžinojo gyvenimo

medis, žemė, kurią Dievas nori paversti žydinčia ir vaisinga.

Prašydami kasdienės duonos, pašventiname savo materialinį gyvenimą, sujungdami jį su Dievo valia ir panaikiname materialinio gyvenimo nuodėmingą pobūdį. Sutikdami susitvardyti, liudijame, kad materialinis gyvenimas pats savyje, t.y. atskirtas nuo Dievo, nėra mums nei tikslas nei gėris. Jeigu gi materialinis gyvenimas būtų mūsų tikslas ir gėris, tada susitvardymas neturėtų prasmės, tada juo daugiau kūno reikalavimai būtų pildomi, juo būtų geriau.

Mes trokstame kasdienės duonos ir tik šiandien, tuo apribodami savo materialinį gyvenimą tiek, kiek pagal Dievo valią mums reikalinga duotuoju momentu, kad jis būtų priemonė ir sąlyga Dievo valios vykdymui per mus ir mūsų tarnavimui Dievo karalystei žemėje.

“IR ATLEISK MUMS MŪSŲ KALTES”

Mūsų kalčių atleidime turi būti teisingumas, kad elgtumės su kitais taip, kaip mes norime, kad ir kiti elgtųsi su mumis: “Kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams”. Tie žodžiai ne tą turi jėgą, kad atleisdami kitiems išpirtume savo kal-

tes, nes tada reikia, kad būtume nusikaltę tiems, kurie yra nusikaltę mums, kas retai atsitinka.

Dangiškajam Tėvui visa žmonija yra viena šeima ir tai, ką atleidžiame vienam savo brolių, Dangaus Tėvas gali panaudoti kito naudai. Jam svarbu ne tai, kad bausmė atitiktų kaltę, bet vidinis mūsų sielos žygis. Atleidimas, kaip slap-tas mūsų sielos reiškinys, turi galios ir tada, kai išorinis veikimas yra jau nebegalimas.

“IR NEVESK MUS Į PAGUNDĄ”

Ta malda prisišauktoji dieviškosios jėgos pagalba apsaugo mūsų sielą nuo aptemimo ir vyliaus, gi mūsų protą apdovanoja išmintimi. Jei mes dvasios jėga nugalėtume pojūtinę prigimtį bei kūną, tai nebūtų nei geismo, nei pagundos. Jei aš jaučiu ir geismą ir pagundą, tai reiškia dar per silpnas esu ir turiu kovoti. Aš jaučiu skirtumą tarp gėrio ir blogio, tarp džiaugsmo ir kančios ir vengiu pastarosios jį ieškodamas džiaugsmo, kurio esama geismo patenkinime. Kas įsileidžia geismą ir jo trokšta, tai pojūtinis nusidėjimas nėra tik išorinis veiksmas, atliktas vien kūno, bet yra sielos nuodėmė.

Nugalėjus kūno pagundą, siela sutinka proto

MERSELĖ MARIJA,
dail. Van Eyck (mirus 1441 m.).
Holandų dailininko paveikslos iš vėlybo viduramžio.
Gando katedroje Prancūzijoje.

gundymą. Protas įpuola į išdidumą, savimeilę, klaidas ir melą. Jei protas brangina tiesą ne kaip tokią, bet kaip savyją, tai jis pameta skirtumą tarp tiesos ir melo. Dvasinio išdidumo nuodėmė auga sieloje ir gimdo kitas, kaip garbės troškimą ir pavydą. Manydami esą pranašesni už kitus, reikalaujame, kad kiti tai pripažintų. Stengimasis reikšti kitiems tiek, kiek mes reiškiamo patys sau, būti augščiau kitų yra savimeilė. Jei kiti nepripažins mums tos išimtinės proto pirmenybės, tai tas sukels mumyse nemalonų kovos dėl pirmenybės ir pavydo jausmą.

Įtikėję Dievą ir pajutę savyje malonės veikimą, turime savy dvasinio gyvenimo pradžią. Gundymų apgaulė glūdi tame, kad pradžia jau laikoma pasiekta viršūne, dvasinis užgimimas jau laikomas tobulumu.

Nors mes ir esame Dievuje, bet mumyse dar yra troškimų, kurie yra ne iš Dievo ir nėra gėris. Kada tokie gundymai užpuola mus, turime mels-tis, "Nevesk mus į pagundą". Dvasinis žmogus gyvena Dievo malonėje, bet ne visa, kas su mumis įvyksta, yra iš Dievo malonės ir dvasinis žygis. Jei trokštame ir alkstame, tai ne todėl, kad Dievo malonė veikia mumyse ir kad mes dvasiniai žmonės, bet todėl, kad mumyse dar lieka ir gamtinis gyvenimas. Jei mus aplanko netyros mintys, noras pagyry, valdžios, tai ne todėl kad mes dvasiniai žmonės, bet kad mes nepakankamai sudvasinti.

Amžinoji Išmintis gelbsti mus nuo pikto, atidengdama ir pašalindama visą melo ir blogio klas-tą. Mūsų dvasia įgauna nenugalimos tvirtybės prieš pagundas, gi toji dvasinė tvirtybė suteikia mums teisingumo mūsų veiksmuose ir nuosaiku-mo jausmuose. Viešpataujant tokiai moralinei pu-siausvyrai, mūsų sieloje vis labiau įsišaknyja gry-noji meilė, nuolatinė viltis ir stiprus tikėjimas į Dievą ir amžinąjį gyvenimą.

Būdama visai nesavanaudiška, Viešpaties Malda yra ir tikrai išsipildanti. Kiekvienas iš jos prašymų turi savyje ir išsipildymo pradžią. Kai su tikėjimu ištariame "teesie šventas Tavo var-das", Dievo vardas jau yra šventas mumyse; trokšdami Dievo karalystės, jau pripažįstame pri-klausą tai karalystei; tardami "teesie Tavo valia" atiduodame Dievui savo valią ir jau vykdome Jo valią savyje. Sumažindami savo materialinius po-reikius, darome juos lengviau patenkinamus. At-leisdami savo kaltininkams, prašome savęs pa-teisinimo prieš Dievą. Prašydami Dievo pagal-bos prieš pagundas ir pikta, mes gauname veiks-mingiausią pagalbą.

(Straipsnis redakcijos sutrumpintas)

Jeigu pasaulis komunizmo pavojaus nesupras, jis pasiners trejopos neapykantos tvane: neapykanta Dievui, žmogui ir žemei. Toji neapykanta nuneš ne tik dieviškas institucijas, bet ir žmogaus asmenybę, ir jos bendruomenę, ir jos žemę su tėviške ir papročiais.

A. Maceina.

DANA MICKUTĖ-MITKIENĖ gimė ir augo gražiojoje Dzūkijoje, ant sriaunosios Verknės kranto, kur lakštingalų sutartinių klausydama pajuto ir pamilo Lietuvos gamtos grožį.

Savo pirmuosius eilėraščius kūrė Maironio lyrikos įtakoje. Rašė "Pavasary", "Trimite", "Motery", "N. Romuvoj", "Ateity", "Židiny", Amerikos "Vyty" ir kit. pasirašydama Pirmoji Žibutė slapyvardžiu, vėliau savo tikrąja pavarde Danutė Mic-kaitė.

Lietuvoje liko spaudai paruoštas rinkinys "Džiaugsmas nepažydes". 1944 m. vasarą paliko Lietuvą, Kauną. Iki 1949 m. gyveno tremty Vokietijoje, o dabar įsikūrusi Kalifornijoje, Los Angeles, ir pagal išgales dalyvauja lietuvių kultūriniame gyvenime.

ŠKAPLIERINĖ

*Kur kvapas liepžiedžių svaigino
Saulės atokaitoj, už klėties,
Darbštusis dūzgė ten bitynas –
Bus kuo svetelį pamylėti,*

*Kurį taip meiliai kviesdavo į pirkį,
Drauge sodindami prie stalo –
Duonutės niekad jie nepirkę,
O ir nauji rugiai jau balo.*

*Gėlių puokštelėm rankose mergaitės
Pasveikint ėjo Škaplierinės.
Raudo veidai aušrom įkaitę,
Dengė pečius auksinės pynės...*

*Kasmet rugiai ir vasarojus
Nunoksta ten, jei juos kas sėja,
O svetimųjų! grubios kojos
Vis nišeina... neišėjo.*

NEŽINOMAM PAUKŠČIUI

Nežinau, kuo vardu
Vadiniesi, paukšteli,
Neregėjau tavęs iš arti,
Tačiau tavo giesmė
Rytmečiais mane kelia
Lygiai taip, lyg lakštutė pati.

Besiklausant tavęs,
Kai blakstienas užmerkiu,
Lyg matau: žaliakrantė Neris,
Savo ilgas kasas
Išsipynusi verkia
Ir basa Nemunan ima brist...

RYTMEČIAI SKAISTŪS

Tėviškės upės žydinčiam krante
Rymojo beržo šakos nuleistos,
Mano jaunystės pirmąją šventę
Ten pasitiko rytmečiai skaistūs.

Ir pasitiko, ir išlydėjo
Ten, kur jai mojo ilgesio rankos...
Širdžiai, lyg lapui, blaškomam vėjo,
Žemėj nūn vietos nebeužtenka...

Sieloj, lyg žemės dienų kelionėj —
Amžinas ratas sukasi, sukas...
Upę ir krantą tėviškės klony
Uždengė tolių mėlynas rūkas.

O už to rūko — griūvančiam krante,
Verkiančių gluosnių šakos nuleistos...
Į sugrįžimo lauktojo šventę
Vis neišaušta rytmečiai skaistūs...

MANO MUZA

Auštant rytmečiui, dienojant,
Iš miglyno balto,
Ji atėjo, ji atskrido,
Kad mane prikeltų.

Baltu šydu apsivilkus,
Ilgesingu veidu,
Akyse laukų vosilkos,
Rankoj kanklės aidai.

“Būsi dukra tu manoji,
Amžina klajūnė,
Ir kančia tavo beribė,
Ir džiaugsmas tebūnie.

Sek mane! Ir josios žvilgsnį,
Lyg žydrynė gily,
Man įaudrinta krūtine
Amžinai pamilo.

Nežinau, kur žemė baigias,
Kur dangaus pradžia jau...
Juos abu širdy nešioju,
Ir dainom sudėjau.

VASARĖLĖ

Gėlės ir širdys pražydo kartu
Prie vasarėlės atkeltų vartų.
Saulėje maudos, žėri ir tviska,
Užlieja žemę, žmogų ir viską.

Stebukladare tu, vasarėle,
Iš kokių tolių čia atsikėlei?
Iš Rojaus sodų gal atklydai tu,
Kur dienų, metų niekas neskaito.

Pabėrei žemėn gyvybės diegą,
Kuris išugdė grožį ir jėgą —
Stebukladare tu, vasarėle,
Iš kokių tolių čia atsikėlei?

LYG PLAŠTAKĖ

Tu sukiesi žaviam šoky,
Lyg plaštakė, lyg balta,
Veidmainiauti dar nemoki,
(Ir ne tam žaismė skirta)
Tiktai svaigt ir suktis šoky,
Lyg plaštakė, lyg balta.

Šoka kibirkštys ir snaigės,
Šoka vėjuje žiedai.
Jų buitis tam šoky baigias,
Jokio ženkle neradai:
Mirė saulėje tos snaigės,
O šalnoj mirė žiedai.

Greit nukris vaikystės dienos,
Lyg plaštakė, lyg balta.
Ilgesy sudrėks blakstienos:
Tam širdelė bus kalta.
Nesuprasi tiktai vieno:
Buitis ta, ir jau — kita...

Pasinert ir suptis šoky,
Lyg balta bangų puta,
Tiktai tu, jaunyste, moki
Grožio burtų apsupta.
Sukis, svaik, ir nežinoki,
Kad yra buitis kita.

KAS GALI DRAUSTI?

Jaunų dienų rugpjūtį
Ko man nelinksmas būti?
Kas gali širdžiai drausti,
Dainuoti, šokti, siausti...

Svajų svajūžės klostos,
Jauną širdužę glosto,
Ir lyg verbų kodylas
Į dangų mintys kyla.

Dainuok, miela mergyte,
Kol rugiagėlės žydi,
Kol rūpestėlių rūkas
Į kitą pusę sukas...

Ugdykime jauną patriotą lietuvių

Kai prieš 15 metų, palikę tėviškės laukus ir pievas, išėjome į svetimus kraštus laisvės ir tiesos jėškoti, daugelis tikėjome, kad ta kelionė truks tik trumpą laiką ir vienas didžiųjų mūsų rūpesčių buvo išsaugoti savo ir šeimos gyvybę. Bet mums likimas skyrė ilgą tremties gyvenimo kelią, kuriame esame apsupti gyvų įvykių, judėjimo, naujų ir svetimų žmonių su jų įvairiais polinkiais bei ydomis. Tas gyvenimas, be abejo, mus turtina, brandina idėjiškai, tačiau dideliu tempu marina tautiškai. Šalia gyvybės išlaikymo šeimose kasdien iškyla vis didesnė problema — tautinės gyvybės išlaikymas ir šį klausimą spręsti darosi vis sunkiau.

Tačiau žmogus, kuris praranda viltį, kuo nors tikėti, ko nors trokšti ir siekti, praranda pats save. Tai atsitinka ne tik pavieniams asmenims, bet ir ištisoms tautoms, kurios, kaip rodo istorija, praradusios viltį ir ryžtą siekti laisvės, visai išnyko iš gyvųjų tautų tarpo. Lietuviai šiuo atveju galėjo vis dar tik didžiūotis.

Bet augstos civilizacijos ir technikos laimėjimų amžius, kurį gyvename dabar, nepraeina be pėdsakų nei pro mus, nes materialinės gėrybės žmones lengviau ir greičiau patraukia, negu kultūrinės vertybės, kurios reikalauja daugiau dėmesio, susikaupimo, supratimo ir kantrybės, kurios ir mums dažnai pristinga.

Po visų karo audrų, išeivijos lietuviai, kurių didžiausiai atsakomybei dabar tenka visas mūsų tautinės gyvybės bei kultūros išlaikymas imigracijoje, pradeda pavargti ir pasiduoti materialiniams patogumams bei dvasiniam abejingumui. Kitaip sakant, lėtais žingsniais einame į praradimą savęs bei tautos ateities.

Šį pavojų sulaikyti pirmiausia galėtų lietuviška šeima, atsisakydama bet kokio abejingumo lietuviškiems reikalams, galimai daugiau grįždama į lietuviškas šeimos tradicijas. Taigi, ši didžiulė atsakyomybė tautinės kultūros išlaikymui ir ateičiai naujų kūrėjų ugdymui pirmoje eilėje tenka tėvams.

Kaip žinome, kol vaiko pasaulį sudaro tik šeima, nėra sunku jį išlaikyti lietuviu, išmokyti kalbos, visa tai vyksta savaime. Tik vėliau, kai vaikas pasiekia jaunulio amžių, kad tas nesąmo-

ningai išmoktas lietuviškas žodis jo sieloje neliktų vien abstrakti kultūrinė vertybė, reikia labai budėti ir laiku jį išamininti visa tai padaryti įpročiu, kasdienine pareiga, kad jis jaustų ir tikėtų, jog tai yra didžiausia vertybė, iš tautos einanti kiekvienam lietuviui garbinga pareiga.

Šį lietuvišką tęstinumą išlaikyti nebus sunku, jei mūsų šeimoje ne tėvai iš vaikų mokysis angliškai, bet vaikai iš tėvų lietuviškai kalbėti. Jei tėvai nekeis lietuviškų pavardžių, remis mūsų tautinį darbą ir spaudą. Tokia šeima ne tik nepraras savęs ir savo kultūrinių vertybių, bet amžiais išliks gyva, nepraras ryžtingumo ir vėl atkurti laisvą, nepriklausomą tėvynę.

Iš šeimos į platų pasaulį

Ir tautiniai stiprių lietuviškų šeimų vaikams, patekus į svetimas mokyklas, nebus sunku atsilaukyti prieš svetimas įtakas. Tačiau vien šeima tada jau nebebus pajėgi, jai turi ateiti į talką lituanistinės mokyklos ir jaunimo organizacijos. Deja, šiose mokyklose kas kart mokinių, ne mokytojų, skaičius mažėja dėl daugelio šeimų abejingumo. Tam išlaikyti reikia organizuotos lietuviybės išlaikymo ir mūsų kultūrinių vertybių kūrimo akcijos, nes kas skaitys mūsų rašytojų veikalus, kas gėrėsis mūsų muzikų, dailininkų ir kitų menininkų kūriniais, jei prarasime lietuvišką šeimą, lietuvišką visuomenę. Apie tai turime kalbėti, rašyti, gyvą pavyzdį rodyti, reikia šaukti, nors kartais atrodytų, jog balsas, lyg tyruose šaukiančio. Šaukti taip, kad išgirstų ir tie, kuriuos jau baigia užliūliuoti civilizacijos ir technikos laimėjimai. O deja, yra ir tokių, kurių nebepasiekia spausdintas nei radijo bangomis lietuviškas žodis.

Štai neseniai teko būti labai nemalonaus lietuviškos šeimos įvykio liudininke, kai gražus li muzikas sustojo ir išlipo prieš 10 metų į šį kraštą atvykusi šeima lankyti savo draugų. Kartu buvo jų 17 ir 15 metų vaikai, kurie deja, lietuviškai visai nemokėjo. Tėvai aiškinosi, jog sunkiai dirbo, nepajėgė vežioti į lituanistinę mokyklą nei į savas organizacijas, iš vaikų mokėsi angliškai. Dabar įsigijo pelningą įmonę, puikų automobilį ir, reikalui verčiant, po 10 metų aplankė netoli gyvenančius mokslo draugus.

Negalima kaltinti, kad stengiasi įsigyti turto, kad aprūpintų savo ir vaikų ateitį, tačiau gaudu darosi, nes tie tėvai Lietuvoje baigę augštąjį mokslą, besiekdami turto... prarado Lietuvai vaikus, — Birutę ir Algį, kurių vardai visur ir visada išduos lietuviams esant.

Tokias šeimas pasiekti nėra lengva, nes jie nuo lietuviško žodžio sąmoningai bėga patys pasakui save traukdami vaikus.

Didysis lietuvių šauklis — PLB

Šeimas, kurių nepasiekia lietuviška spauda nei radijas, galėtų pasiekti Pasaulio Lietuvių Bendruomenę, kurios tikslas ir yra per trumpą Lietuvos nepriklausomybės laikotarpį pasiektus kultūrinius laimėjimus išsaugoti, negailėti jokių tam pastangų, kad gyvenant pilnos laisvės kraš-

Dail. Jadvyga Paukštienė,
"Berniuko galvutė"
(Tempera).

tuose, mūsų tautinė kultūra ir toliau klestėtų. O kad bendruomenė būtų pajėgi daugiau nuveikti, reikia visų lietuvių nuoširdžios talkos.

Laisvą pasaulį pasiekė daug talentingų kūrėjų ir kartų nuo karto sulaukiam vis naujų veikalo bei meno kūrinių, kurių išleisti patys nepajėgia. Mažesnės org-jos to irgi negali atlikti, nes jų dauguma yra visai be ateities ir jų veikimo prasmė daugiau simbolinė ir laikina. Šiuo metu gerai suprantame ir kai kurie politiniai veiksniai pripažįsta, kad tautinė kultūra yra pagrindinis mūsų kovos ginklas, todėl ją iš rankų paleide, pralaimėsime bet kokią kovą. PLB-nė ir yra tas lietuviškos kultūros židiny, kurios uždavinys ne tik palaikyti mūsų užsilikusią kultūrą, bet savo nariams sudaryti galimybes ir toliau kurti. Jos rūpesčiai prasideda su gimusiu kūdikiu, vėliau vaikų darželiu, lituanistinių pradžios ir augštesnių mokyklų steigimu, sporto organizavimu ir k.

Kad PLB šiuos uždavinius sėkmingiau galėtų įgyvendinti, jos veikimo pagrinde yra (bent turėtų būti) tautinė vienybė bei tolerancija. Ji prieinama kiekvienam lietuviui, be ideologinių, religinių ir kitokių skirtingumų, o visa, kas tik lietuviška — sava ir brangu. PLB tarnauja visoms politinėms grupėms, nes, kai išnyks bendruomenė, išnyks ir politinės grupės.

Šios didžios ir lietuvių tautai lemtingos idėjos

įgyvendinimui neužtenka vien kelių vadovų, nors jie būtų ir gabiausi, reikalinga visų lietuvių parama. O itin svarbu suteikti plačiausias galimybes įsijungti mūsų jaunimui, kurį sunku bus patraukti, jei abejingai į tai žiūrės lietuviška šeima.

Žinodamos, kaip svarbus vaidmuo šeimoje tenka mums, moterims, turėtume gerai suprasti ir visą savo įtaką vaikams panaudojant, skatinti juos, ugdyti bendruomenės idėjos supratimą ir gyvu pavyzdžiu, būdamos nuoširdžiausiomis PLB-nės talkininkėmis. Prisiminkim, kiek Lietuvos praeityje mūsų moterys pasitarnavo lietuviybės išlaikymui bei kultūrinių vertybių ugdymui ir... pabuskim, juk dvasinis turtas už jokių pinigų neįgyjamas, todėl ugdykime ją mūsų jaunime.

PLB įkurta ir palengva stiprėja. Jei visi ir visos šia idėja giliai persiimsime ir ja gyvensime, o bendruomenės vadovai nenustos kovingumo dvasios ir didžios tolerancijos, PLB greitu laiku išaugs į stiprią ir galingą organizaciją, kurios nariai nepraras vilties ir ryžto, o per ją lietuvių tauta bei jos kultūra amžiais išliks gyva.

Gyvenkime su mintimi, kad kiekvienos, laisvo pasaulio išeivijos lietuvių moters augščiausias tikslas yra kovoti už Lietuvos laisvę, išlaikyti tautinį tęstinumą ir formuoti jaunąjį patriotą lietuvi.

Indijos lakštingala –

SORAJINI NAIDU

Sorajini Naidu—žymiausia dvidešimtojo amžiaus Indijos poetė — gimė 1887 m. garsingajame Haiderabade ir mirė 1949 m. Lakhnau mieste. Jos tėvas Chattopadhyaya buvo didžio išsilavinimo žmogus, studijavęs gamtos mokslus Erinburgo ir Bonnos universitetuose, iš kur sugrįžo į Indiją su rerum naturalium daktaro laipsniu. Haiderabade jis įsteigė Nizamo kolegiją, kuri vėliau nepaprastai išgarsėjo ir suvaidino žymų vaidmenį švietimo ir intelektualinio lavinimo srityse. Jis buvo uolus meno ir literatūros globėjas ir rėmėjas. Kaip jo duktė Sorajini pastebi, jis turėjęs homerišką veido profilį ir visus savo pinigus išleidęs dviem dideliems dalykam: labdarybei ir alchemijai. Taip pat jis energingai rėmė sanskritinius ir jogistinius mokslus. Jo namuose vyravo humanistinių mokslų dvasia. Tokioje namų aplinkoje iš pat mažens augo vyriausioji duktė Sorajini. Tėvas norėjo, kad ji būtų matematikė ar gamtininkė, bet ji neturėjo tam nė mažiausio palinkimo. Kartą, rymodama ant stalo ir nepajėgdama išspręsti algebros uždavinio, pajuto, kad jos sąmonėje kažkokiu būdu netikėtai atsirado eilėraštis, kurį tuojau ji ir užsirašė. Nuo to laiko ji pasidarė poetė, kurios sieloje išsyk įsiliepsnojo nenumaldomas grožio troškimas.

Iš pradžių Sorajini studijavo savo tėvo įsteigtoje Haiderabado kolegijoje, o vėliau Madro, Londono ir Kembridžo universitetuose. Tėvas, nusileidęs dukters palinkimui į poeziją, davė jai vispusišką humanistinį išsilavinimą. Besimokydama ir bestudijuodama ji praleido net ištisus penkiolika metų. Savo talentą ji paveldėjo ne tik iš tėvo, didelio literatūros puoselėtojo ir mylėtojo, bet ir iš motinos, kuri savo jaunystėje taip pat rašė eiles. Be to, Sorajini dvasioje atsispindėjo ir jos protėvių nusiteikimai. Apie juos poetė kartą taip išsireiškė: „Mano proseneliai per tūkstančius metų buvo miškų ir kalnų tarpelių mylėtojai, dideli svajotojai, eruditai ir asketai”.

Studijuodama universitetuose ji plačiai susipažino su Europos literatūra, ypač su anglų poetais. Jos poezijos idealas buvo labai augštas. Kartą ji prisipažino anglų intelektualui Gosse, kad ji savo vaikystėje gyvenusi didingomis svajonėmis, vildamosi kada nors pasidaryti Indijos Goethe ar Keatsu. Tačiau, kai ji parodė jam pluoštą savo eilėraščių, parašytų gražia anglų kalba ir suritmuotų puikia europine eilėdara, tai šis atsargiai jai patarė mesti juos į krepšį, nes juose perdaug buvo žymi anglų Šelio ir Tenisono įta-

ka. Ir ji neprieštaraudama ir nesupykdama tai padarė, nes poezijos menui ji statė augštus reikalavimus, kaip ji pati vėliau prisipažino, sakydama: „Jei tik sugebėčiau parašyti bent vieną eilėraštį, kupiną grožio ir didžios dvasios, džiaugdamosi nutilčiau, bet dabar gi tik giedu kaip paukščiai, ir mano dainos yra efemeriškos”. Minėtas Gosse davė jai kitą naudingą patarimą, kuriuo pasinaudojusi ji ir pasidarė žymiausia Indijos poetė. O jis patarė jai vaizduoti savo eilėmis išimtinai tik indiškus dalykus: atidengti pasauliui nežinomą Indijos dvasią, apdainuoti Indijos žemę su tūkstančių metų senumo kultūra. Ji klusniai tai priėmė į širdį ir netrukus pasidarė garsenybe.

Nuo to laiko Sorajini Naidu pasinėrė indiško gyvenimo didingoje srovėje ir apdainavo šalies festivalius, papročius, tradicijas, gėles, bazarus, žvejus, šokėjus, išminčius ir šiaipjau įvairius savo tautiečių buities aspektus, kurie, perkelti į poeziją, dvelkė šviežumu ir tviskėjo viliojančiu grožiu. Žymiausias pastarųjų laikų Indijos religinis filosofas Sri Aurobindo, milžiniško „Dieviškojo gyvenimo” veikalo autorius, neranda žodžių, kuriais galėtų tinkamai apibūdinti jos poezijos vertybes. Mahatma Gandhi ją lygina su kita garsia Indijos poetė Mira, kuri nuostabiai kūrė tik religinius eilėraščius ir gyveno prieš puspenkto šimto metų. Taip pat ir Rabindranat Togorė yra pasakęs daug gražių žodžių apie jos poeziją.

Sorajini labai mėgo gamtą. Viename eilėraštyje ji prisipažįsta: Aš jaučiuosi laiminga, būdama šiose smėlio kopose, kurias džiugina išdykęs vėjo bučiny, vėsus bangų apkabinimas, nesuvokiamas bangų šnabždesys, keista jūros muzika ir lengva žvaigždžių šviesa”.

Daugely savo eilėraščių, kaip štai Vienatvė, Indijos dovana, Meilės iliuzija, Visagalė meilė, ji užkliudo amžinybės temą. Taip pat ji pataria rūpintis dvasiniais dalykais, o ne žemės turtais: „Nesuliek savo sielos į varį ar auksą, kuriuos tu paliksi savo negimusiems sūnums”. Panašią mintį yra išreiškęs ir romėnų poetas Horacijus vienoje savo odoje.

Buvo išleisti tik trys Sorajini Naidu poezijos rinkiniai: Aukso slenkstis, Laiko paukštis ir Palaužtas sparnas. Antrajame rinkiny daug vietos ji skiria gyvenimo laikinumo temai, kurią kadaise Omaras Chajamas labai vykusiai apdainavo savo ketureiliuose. Pats pirmasis Aukso slenkščio rinkinio eilėraštis vadinasi Palankeno

Po ilgus ir sunkios ligos 1959 m. rugpjūčio mėn. 21 d. šv. Kryžiaus ligoninėje Čikagoje mirė a.a. Dr. VLA-DAS PRUNSKIS. Iškilmingos pamaldos už velionio sielą buvo atlaikytos rugpjūčio mėn. 24 d. Marquette Parko bažnyčioje ir kūnas palydėtas į amžiną poilsio vietą šv. Kazimiero kapines.

Gerbiamą "Moters" žurnalo premijos mecenatą ir nuolatinį žurnalo rėmėją

Kun. Dr. JUOŽĄ PRUNSKĮ,

netekus brangaus ir mylimo brolio, nuoširdžiai užjaučia ir prašo Augščiausiojo jam ištvermės gilaus liūdesio ir atsi-skyrimo valandose

**Kanados Liet. Kat. Moterų D-jos Centro Valdyba
ir "Moters" Redakcija ir Administracija.**

SORAJINI NAIDU

PALANKENO NEŠĖJAI

*Lengvai, o lengvai mes ją nešam:
Ji linksi tarytum gėlė mūs dainos vėjuje;
Ji tolsta kaip paukštis su upės puta,
Ji plaukia kaip juokas nuo lūpų svajonės.
Linksmi, o linksmi mes dainuojam ir slenkam:
Mes ją nešam kaip perlą ant siūlo.*

*Švelniai, o švelniai mes ją nešam:
Ji laikos tarytum žvaigždė mūs dainos rasoje;
Ji šokteli kaip spindulys priešakyje srovės,
Ji krinta kaip ašara nuotakos veidu.
Lengvai, o lengvai mes dainuodami slenkam:
Mes ją nešam kaip perlą ant siūlo.*

JAUNYSTEI

*Jaunyste, miela drauge, argi tu praeisi?
Juk aš ir tu gyvenome ilgai kartu;
Mes gerėme dažnai kartu iš svetimos aušros
Ir skynėme derliaus vaisius nuo svetimo dangaus.*

*Ak nepastovi drauge, argi aš, svajojus vakar
Apie netemdytą ir šviesų džiaugsmą,
Nuo šiol turiu svajoti vėl apie praeinantį smagumą
Ir tave, nes tu nenori man sustoti?*

*Aš tau sugrąžinu laikinį tavo pažadą atgal;
Bet, mylimoji drauge, prieš mudviem atsiskiriant,
Dar pabučiuok man liūdnuos akių vokus, mano kaktą:
Aš tavo atvaizdą širdy nešiosiu.*

MANO MIRUSI SVAJONĖ

*Pagaliau tu mane suradai, o manoji svajonė?
Tu mirei prieš septynetą amžių, ir aš
Palaidojau tave giliai po sniego miškais.
Kodėl tu čia atėjai? Kas prižadino tave iš miego
Ir atvedė čia pas mane už jūros melsvos?*

*Argi tu nudraskysi nuo mano saulingujų durų
Šiuos šventus ir žalius vainikus?
Argi tu nubaidysi baltus, tupinčius lizduos
Laukinius džiaugsmo balandžius nuo mano stogo
/atbrailų?*

*Argi tu negyvais savo pirštais suglamžyti
Ir sutaršysi mano dvasiškiui iškilnių rūbus?
Argi tu įausi savo liūdnąją raudą
Į meilės dainas mano puotoje?*

*Grįžk atgal, o manoji svajone,
Į savąjį kapą sniego miškuos,
Kur kadaise, prieš septynetą amžių,
Tave paslėpė vaikas skaudančia širdžia.
Kas tau liepė atsikelti iš savo tamsybių?
Aš liepiu tau iš čia pasišalinti!
Tu neniekink altorių, kuriuos aš tau pastačiau
Savosios širdies gelmėse.*

nešėjai. Autorė jame vaizdingai parodo, kaip saulės spindesys ir pavasario kvėpėjime pro Haiderabado vartus šešių jaunų vyrų išnešamas palankėnas. O Haiderabadas — karalių, sodų, gražios architektūros ir senų rūmų miestas, kuriame susitinka įvairių luomų ir tikėjimų žmonės, šaunūs turčiai, apsirengę spalvingais šilkais, išsiuvinėtais auksu ir sidabru, prisagstytais rubinų ir safyrų. Nuo savo dramblių jie žiūri malonėmis akimis į jaučių traukiamą ūkininko vežimą arba valandėlę šnekasi su asketiškos išvaizdos fakyrų, kuriam šio pasaulio turtai neturi jokios vertės ir kuris pusnuogis sėdi vidury judrios minios, galvodamas apie savo gyvenimo galą. Palankene yra nešama arba nuotaka į savo mylimojo namus arba houri, vykstanti iš haremo pas prinčą. Nešėjai ima dainuoti. O daina yra neatskiriama jų pašaukimo dalis. Kiekvienas jų yra poetas. Nešdami palankeną jie yra sukūrę daug gražių poezijos posmų, kurie vėliau virto liaudies dainomis. Paprastai vadovaujant nešėjas dainą pradeda, sukurdamas pirmą jos eilutę, antras nešėjas priduria antrą eilutę, suderindamas ją su pirmąja, ir taip toliau iki šeštojo nešėjo, kuris užbaigia dainą atitinkama eilute, turinčia reikiamą ritmą ir rimą. Tokiu būdu sukūrę dainą, jie pradeda chorą ją dainuoti. Melodiją pagauna praeiviai, ir taip daina pasklinda po žmones.

Išleidusi minėtus tris savo rinkinius, Sorajini Naidu visu uolumu metėsi į politiką. Daugiau kaip trisdešimt metų ji buvo ryžtingiausia Gandhi padėėja kovoje dėl Indijos nepriklausomybės. Būdama nepaprastai gera kalbėtoja ir patriotė, ji sužadino savo tautiečiuose nenumaldomą laisvės troškimą. 1928-29 m. ji apvažinėjo Kanada ir JAV su paskaitomis, kuriose ugningai kėlė laisvės suteikimo reikalą Indijai.

Sorajini Naidu buvo taip pat ir pirmoji emancipacinio Indijos moterų sąjūdžio vadė, iškovo-dama ioms lygias teises su vyrais. Kaip ir Gandhi, už savo veiklą ji sėdėjo net kalėjime. Tačiau ryžtinga jos kova pagaliau buvo apvainikuota Indijos nepriklausomybe. Patys indai ją kelia šiandien į padanges kaip didžią patriotę ir kaip talentingą poetę. Ir tikrai ji buvo poetė iš Dievo malonės. Neveltui jos tautiečiai ją vadina Indijos lakštingala.

Bundančios Lietuvos švietėjos ir kultūrininkės

Elena Cirtautienė

Elena Cirtautienė, gimusi Sakelaitė, Pavan-denio dvarponių Sakelių šeimoje, nors buvo išauklėta lenkų kultūros dvasioje, tačiau ji taip pat kalbėjo gražia literatūrine lietuvių kalba, su žemaičių tarmės priemaiša.

Savo kilme bajorė, daktaro žmona, su kuria palaikė asmeninę pažintį net kunigaikštienė Oginskienė pas ją apsilankydama. Ji buvo neišdidė ir nevengė bičiulystės su kaimo žmonėmis. Ta jos bičiulystė konkrečiai reiškėsi mergaičių mokymu.

Mokslas kaimo mergaitėms tame Žemaitijos užkampyje tuomet dar buvo visai neprieinamas; lietuviškų mokyklų nebuvo, o rusiškųjų nedaug. Rusiškose mokyklose mokydavosi vien tik berniukai, nes nebuvo įprasta leisti berniukus ir mergaites mokytis kartu.

Ponia Cirtautienė nebuvo įsteigusi mokyklos; ji mokydavo žiemos metu po dvi ar tris mergaites. Kitaip ji negalėjo, nes turėjo tvarkyti savo ūkį.

Cirtautai turėjo kiek nuosavos žemės, laikė pora arklių, kelias karves, kiaulių, vištų ir t.t., tat reikėjo laikyti darbininkų. Nuolatinių jų buvo keturi: "gaspadorius", virėja, kambarinė ir auklė. O vasaros metu dirbdavo ir padienij.

Visus reikalus su darbininkais tvarkydavo ponia, ir pati nevengdama darbo; ji sodindavo daržoves darže ir ravėjo, o iškilmingų svečių belaukdama dirbdavo ir virtuvėje. Taigi, ji nedaug laiko teturėjo, ir tą laisvalaikio valandėlę žiemos metu ji panaudodavo mergaičių švietimui.

Ponios Cirtautienės mokykloje ir aš turėjau laimės mokytis 1907 m. būdama jau 20 metų amžiaus. Ji mane mokė netikėtai žiemą, bet ir vasaros metu. O rudenį ją padedama ir šelpiama įstojau į naujai atsidariusią mergaičių keturklasę progimnaziją Telšiuose.

Ponia Cirtautienė netikėtai mane mokė, bet dar nemokamai man davė butą ir išlaikymą. Mane jie laikė savo šeimos nariu: valgydavau kartu su ponais ne su tarnais. Be to, jie apmokėjo visas mokslo bei pragyvenimo išlaidas už pirmąjį mokslo pusmetį.

Dėka Cirtautienės pasiaukojimo mergaičių švietimo labui, bei jų nesavanaudiška parama, man buvo sudarytos sąlygos siekti mokslo. Be

jų malonės aš tikrai būčiau likusi bemokslė kaimietė - ūkininkė ar gal siuvėja.

Jadvyga Brenšteinienė

Gimusi dvarponių bajorų, laikančių save lenkais šeimoje, ji buvo ir lietuviams žinomo lenkų laikraštininko Mykolo Brenšteino žmona. Jie visi, tai yra jos gimtoji šeima ir vyras, dar kalbėjo lietuviškai, telšiškių tarme su lenkų kalbos priemaiša.

Laikydami save lenkais Brenšteinai siejo ir lietuvių vargais ir ypač spaudos draudimu. O Kražių skerdynėms paminėti Brenšteinai, rizikuodamas savo laisve, yra atvežęs kontrabandos keliu iš Vokietijos nemažą kiekį Kražių medalių ir juos paskleidęs tarp Lietuvos bajorų ir Lenkijoje.

Su ponia Brenšteinienė aš susitikau atsitiktinai — besiteiraujant apie galimybę įstoti į p. Narutavičienės mergaičių progimnaziją. Pradžioje dalykai klostėsi man nepalankia prasme: direktorė buvo išvykusi į savo dvarą, o kun. kapelionas mano svajones siekti mokslo laikė nerealiomis ir būtent dėl mano amžiaus, jis sakė, jog 20 metų merginai pervėlu mokslais beužsiimti. Jau maniau, jog nieko nepešus teks grįžti namo į kaimą. Bet progimnazijos sargienė prisiminė, jog direktorė sakiusi, ypatingais progimnazijos reikalais, kreiptis į p. Brenšteinienę, tat ir nuvedė mudu su tėvu, kuris buvo mane čia atvežęs, pas tą mieląją poniją.

Ponia Brenšteinienė sutiko mudu tikrai nuoširdžiai. Ji sakė, jog mano noras siekti mokslo yra tikrai sveikintinas ir, kad mano amžius nebus kliūtimi įstoti į mokyklą, nes progimnazija yra privati. Tėvas linksmas išvažiavo namo; o p. Brenšteinienė apgyvendino mane pas save, kartu su kitomis dviem mokinėmis lietuvaiteimis. Tų mokinių tarpe buvo ir kun. kapeliono sesuo, gal trejetą ar ketvertą metų jaunesnė už mane, ir vieno dvarininko duktė.

Ponia Brenšteinienė buvo nepaprastai jautrios širdies ir švelnaus būdo. Mumis mokinėmis ji rūpinosi motinišku rūpestingumu. Niekados mes nematėme jos nepatenkintos ar susiraukusios. Reikale ji mus įspėdavo prie keturių akių; įspėdavo švelniai, tačiau įtikinančiai. Su mumis ji kalbėdavo lietuviškai, tuomi parodydama, jog ji gerbia mūsų lietuvišką kilmę. Maitino mus labai gerai, visada valgydavome su ponais, net ir svečiams esant.

Kartą vakarienės metu vienas svečių, turbūt norėdamas pašiepti lietuvių kalbos "menkumą", paklausė manęs lenkiškai: "Proszę pani powie-dziac, jak po litewsku nercv?". Aš žinojau, jog "rervus" yra ne lenkiškas, o lotyniškas žodis, žinojau taipgi, jog rervai lietuviškai vadinami dirksniais, tačiau jo klausimu kiek išsižeidusi, nepagalvojusi atrėžiau, taipgi lenkiškai: "Jeigu tamsta man pasakys, kaip nercvai vadinami lenkiškai, tai aš pasakysiu, kip mes juos vadiname".

Po mano atsikirtimo, kalba tuoj nukrypo kita linkme, lyg to klausimo visai nebūtų buvę. Tačiau aš jaučiau, jog taip atsakyti svečiui iš mano pusės buvo netaktas, galėjęs sudaryti poniai nemalonumo, tat nutariau ją atsiprašyti, tą ir padariau, kuomet ji buvo viena. O ji mane ramino ir sakė, jog aš gerai padariusi, taip atsakydama, nes panašiai mane užkalbindamas jis padaręs netaktą. Taigi, panieka lietuvių kalbai jai buvo nemaloni.

Man asmeniškai p. Brenšteininė yra padariusi labai daug gero. Tiek nuoširdžios nesavanaudiškos meilės nesu patyrusi iš jokio kito žmogaus, išskyrus motiną. Ji mane globojo tikrai motinišku rūpestingumu, netiktai Telšiuose, vėliau ir Vilniuje, ypatingai mano ilgos ligos metu. Ji rūpestingai mane slaugė, kol aš gulėjau lovoje, o paskui apgyvendino mane savo bute, kol sustiprėjau ir galėjau ryžtis tolimai ir nelengvai kelionei namo. Už tą visą pragyvenimo laiką ji iš manęs nieko neėmė. Dar daugiau, ji sudarė man galimybę grįžtant nuo Papilės ligi Telšių važiuoti su jos motina jos tėvų arkliais. Man tai buvo nemažas kelionės palengvinimas, nes nereikėjo laukti ilgomis valandomis nepatogaus žydo vežimo, pakoliai susirinks reikiamas keleivių kiekis, kad apsimokėtų važma.

Man studijuojant mediciną Petrapilyje, kuomet Žemaitija jau buvo okupuota, o Vilnius dar tebebuvo rusų pusėje, p. Brenšteininė rašinėjo

pilnus susirūpinimo mano padėtimi laiškus. Esu tikra, jog ji būtų tuomet mane ir pinigaiškai sušėlpusi, jei būčiau buvusi to reikalinga.

Vėliau dėl nelemto lietuvių-lenkų ginčo mudviejų bendravimas buvo nutrūkęs. Ir tik po kelių metų, lankydamosi Paryžiuje, parašiau jai į Vilnių laiškutį. Greit gavau iš jos atsakymą pilną nederbtino džiaugsmo, jog aš galėjau išvysti didįjį pasaulio meno centrą.

Ji mane dar aplankė Kaune, rodos, 1935 metais, ir tai buvo mudviejų paskutinis susitikimas.

Filomena Hryncevičiūtė

Ji buvo gimusi grafo Tiškevičiaus namų užvaizdo šeimoje. Lietuviškai ji nemokėjo, tačiau buvo karšta lietuvė patriotė. Ji palaikė glaudžius ryšius su Felicija Bortkevičiene, kuri tuo laiku (1908 metais) buvo atsakingąja "Lietuvos Žinių", berods, ir "Lietuvos Ūkininko" redaktore.

Be to, ji turėjo plačias pažintis su lietuvių šviesuomene; pas ją lankydavosi K. Grinius, M. Slezevičius, A. Janulaitis, M. K. Čiurlionis ir daug kitų.

Ypatingai ji yra pasižymėjusi lietuvių politinių kalinių lankymu. Tuo reikalu ji vykdavo į Petrapilį ir į Varšuvą, kur rusų valdžios buvo kalinami lietuviai.

Ji lankydavo kalinius, kaip jų teta, nes gimimėms buvo leidžiama kalinius lankyti; iš čia ir

Dail. Jadvyga Paukštienė, "Kaimo skalbėjos" (aliejus).

jos antvardis "Ciocia Fela". Žinoma, reikėjo turėti "dokumentus" įrodančius giminybę. Juos parūpindavo asmenys, susirūpinę kalinių globa.

Šis jos veikimas buvo labai rizikingas, nes neretai besilankant kalėjimuose jos paslaptis galėjo būti atskleista. O tuomet būtų buvęs galas jos laisvei, būtų tekę keliauti į Sibirą, ar į katorgą. Tačiau ji to nebedama, su tikru pasišventimu buvo atsidėjusi tam darbui.

Privačiame gyvenime ji buvo švelnaus būdo, religinga moteris. Aš pas ją gyvenau 1908-9 mokslo metais. Ji man nemažai yra padėjusi praktiškais patarimais, ypač apdaro išigijime.

H. Narutavičienė Telšių mergaičių progimnazijos įsteigėja ir direktorė

Ponia Narutavičienė, Telšių apylinkės dvarininko, vėliau lenkų valstybės prezidento žmona, įsteigė 1907 m. mergaičių progimnaziją Telšiuose, tuo sudarydama galimybę siekti mokslo tos apylinkės mergaitėms. Ir ne kas kita, o tikrai

Kanados Liet. Kat. Moterų D-jos šv. Jono Kr. parapijos skyr. ruoštame tautinių rūbų konkurse laimėjusios premijas: sėdi I. Kuniutytė — pirmos premijos laimėtoja; stovi iš kairės: L. Jurenienė, A. Augaitienė, J. Kaknevičienė ir Jankauskienė.

krašto švietimo bei kultūrinimo reikalas bus ją paskatinęs imtis to nepelningo, rizikingo ir atsakingo darbo. Mokyklos įrengimui tikrai reikėjo nemažai lėšų: reikėjo įtaisyti baldus, įsigyti mokslo priemones bei kt. inventorių; reikėjo mokėti nemažą nuomą už patalpas, mokytojams algas ir taip toliau. Vargu galėjo būti tos išlaidos padengtos gautais iš mokinių už mokslą pinigais. Jeigu ji mokyklos steigimui išleistus pinigus būtų panaudojusi prekybai ar kitam panašiam reikalui, tikrai būtų daug daugiau pelniusi ir mažiau būtų turėjusi rūpesčių, nes jos žygis buvo tikrai atsakingas ir rizikingas. Reikėjo gi taikytis prie rusų valdžios kapryzų. Privačios mokslo įstaigos buvo valdžios kontroliuojamos ir sekamos. Mokytojai buvo rusų valdžios tvirtinami, o tokį patvirtinimą ne rusui nelengva buvo gauti. Rusų kalbai, istorijai ir geografijai reikėjo laikyti rusus mokytojus, turbūt valdžios skiriamus. Tai gi, privačios mokyklos steigimas bei išlaikymas tuomet buvo neelngvas, susijęs su dideliais rūpesčiais.

Pirmaisiais metais, kuomet aš įstojau, buvo atidarytos prirengiamoji, pirmoji ir antroji klasės. Mokinių tose klasėse buvo bent po trejetą desėtkų, taigi nemažas kiekis, rodąs, jog ta mokykla buvo tikrai reikalinga. Dauguma mokinių laikė save lietuvaitėmis. Vadinusių save lenkai-tėmis buvo nedaug. Buvo kelios žydaitės ir pora rusių.

Mokykloje viešpatavo tikro draugiškumo dvasia, nebuvo daroma jokio skirtumo dėl mokinių tautybės bei tikybės. Buvo dėstoma lietu-nės rusų valdžia nelaikė jas privalomas mokytis. nes rusų valdžia nelaikė jas privalomais mokytis. Lenkų kalbą dėstė pati direktorė. Jos pamokos buvo įdomios, gyvos ir įvarios, nes daug skaitydavome iš lenkų klasikų. Ponia direktorė buvo kultūringa ir maloni moteris, mes mokinės ją mėgome ir gerbėme.

EMILIJA LIETUVNINKIENĖ

Taip atrodė dr. Vinco Kudirkos tėviškė

Paežerių kaimas iš trijų pusių apsuptas mišku: iš rytų, pietų ir vakarų. Mūsų tėviškė buvo ant pat ežero kranto. Iš rytų pusės prie pat ežero buvo sodas ir gyvenamas namas, iš pietų — gyvulių tvartai, iš vakarų — kluonai, o iš žiemų pusės dar trys mažesni trobesiai — tai: malkinė, kur stovėdavo tėtės varstotas ir molgiai baltiniams mogliuoti, gretimai — klėtis ir bulvinė. Vidury trobesių buvo jaunas sodas iš trisdešimt šešių vaismedžių. Tarp gyvenamo namo ir tvartų, iš pietų pusės, buvo dar vienas mažas sodelis, kur augo ir ta puikioji vyšnia, nuo kurios tėtis mums drausdavo vyšnias skinti, nes jas nokindavo dak-tarui Vincui. Bet kur čia iškęsi nenutraukus ko-

kią; — jau daktarui likdavo tik ant viršūnės, kur negalėdavom pasiekti.

Tėvai buvo religingi. Pavasariais, per Kryžiaunos dienas, buvo paprotys eit prie kryžių pasimelst. Tuomet tėvai, pasidalindami su šeimyna, jungdavos prie bendros maldos. Buvo vienas žmogus, kurs prižiūrėjo kapus ir koplyčią, tad dar tik betekant saulei jau skambindavo pamaldoms. Tada viso kaimo žmonės rinkdavosi į koplyčią, kur prasidėdavo pamaldos. Iš koplyčios visas būrys žmonių eidavo į kaimą prie smūtkelių, giedodami tam pritaikintas giesmes, o apvaikščioję smūtkelius, vėl grįždavo į koplyčią ir ten užbaigdavo pamaldas.

Gegužės mėnesį tai vyresnės seserys papuošdavo seklyčioje Švenčiausios Mergelės Marijos paveikslą ir ten kas vakarą visa šeima rinkdavosi giedot litaniją. O kai ateidavo ruduo ir žiema, kai būdavo ilgos naktys, tada sekmadieniais ne tik dideliems neduodavo pamiegot, bet ir mus mažus išmėtydavo tėtis iš lovų rožinio giedoti.

Advento metu buvo uždrausta bet koks pasilinksminimas. Šeima turėjo saugotis, kad net ir dainelės koks posmas neišsprūstų iš lūpų.

Ant Kūčių stalo, apdengto balta staltiese, po kuria būdavo padėta šieno, buvo plotkos, barščiai su grybais, silkės, žuvis, avižinis kisieliu, šližiukučiai su aguonom, na, ir obuolių. Pavalgę nuo stalo nieko neimdavo, nei maisto likučių nei indų. Tik ant rytojaus, sugrįžę iš bažnyčios po ankstybųjų mišių, kurias vadindavo rarotom, nukraustydavo stalą, o šieną išdalindavo gyvuliams.

Prieš Užgavėnės tą ketvirtadienį, kurį vadindavo "riebiuoju ketvergu", prie viso kito pagerinto maisto dar prikepėdavo bulvinių blynų. Na, o užgavėnių diena būdavo dar riebesnė: tą dieną po visų kitų riebių valgių buvo paprotys blynus kepti su mielėmis, kuriuos mes vaikai "kropeiliais" vadindavome.

Pelenų diena — tai buvo švaros deina. Tėvai išvažiuodavo į bažnyčią, o šeimai būdavo užduota viską apšvarint: vyrams sugrabort šiukšles apie trobesius, surankiot ir padėt į vietą, kas išmėtyta, o merginoms tai pirmiausia nušveist šaukštus, puodus, bliūdus, kad neliktų riebaluoti, nes prasidėdavo sausas pasninkas. Taip pat stalus, suolus ir bendrai visus kambarius pagrindinai išvalydavo.

Gavėnios laiku buvo sausas pasninkas: nei mėsos nei pieno nevalgė. Pasigamindavo iš sėmenų aliejaus ir ką virė ar kepė tai tik ant aliejaus.

Velykų šeštadienis tai moterims būdavo didžiausia darbymetė, nes visu smarkumu ruošdavosi Velykoms: kepė pyragus, mėsą, dažė kiaušinius. Vakare tai tik tėvai su mažesniaisiais vaikais pasilikdavo namuose, o visi kiti išeidavo į bažnyčią — į velyknaktį. Ant rytojaus, po prikelimo, grįždavo tik apie kokią devintą valandą. Tas rytas mums vaikams būdavo ilgiausias: čia stalas apkrautas visokiom gėrybėm, o pakol visa šeima nesusirenka iš bažnyčios, tol valgyt negaudavom.

Julija Švabaitė - Gylienė

NAŠLAIČIO MIEGAS

*Juodą vidurnakčio miglą
Drasko piršteliai ploni,
Motinos šilto delno
Siekia rankelė švelni...*

*Vakarykščias gėles ant kapo
Glosto pageltus žolė...
Kodėl ji, žodžio nesakius,
Leido vienam čia gulėt?...*

NAŠLAITĖ JIEŠKO MOTINOS

*Tai ne balti priegalvėliai,
Ir ne pūkų lovelė,
Tai motinos šiltas veidas
Glaudžia sapno migloj...*

*Našlaitis jieško motinos —
Karštam delne jo akys
Šviesios nuo ašarų.*

*Blizga saulėj kalneliai,
Žali eglynai,
Raudonos bruknės baltam sniege...
Mažų kojelių trapūs žingsniai
Lūžta žiemos speige...*

Ir mokslas lengvesnis gryname ore ir pavesy...
Pradžios mokykla Australijoje.

AUSTRALIJOS

MOTERIS

Vienas iš stipriausių Australijos moters charakterio bruožų yra jos nerūpestingumas. Ji tokį suformavo klimatas, aplinka ir platūs horizontai.

Karšta vasara, švelnus, malonus ruduo bei pavasaris, atpalaiduoja moterį nuo daugelio rūpesčių ir darbų neišvengiamų šaltesniuose kraštuose, bet iš kitos pusės, neišugdo atsparumo bei charakterio stiprumo. Labai dažnai menki nepasisekimai iššaukia rimtą nervų pakrikimą.

Australijoje nebūtinai namų šildymas. Kambarius įšildo saulė šaltais birželio-rugsėjo mėnesiais, o vakarais pakanka nedidelio radiatoriaus, kuris nereikalingas nei didelės priežiūros, nei valymo.

Skalbimo darbus, net ir neturint skalbimo mašinos (bet daugumas jau turi), palengvina šiltas oras, minkštas vanduo ir greitas džiūvimas.

Čia moteriai nerūpi didelis kiekis drabužių įvairiems metų laikams, nerūpi ir maisto atsargų sudarymas žiemai. Pakanka turėti dviejų sezonų drabužius: eilė lengvai skalbiamų — karštai vasarai ir šiltą eilutę bei kelis megztinius — šaltam orui. O kadangi vaisiai ir daržovės auga ištisus metus, tai turima visada šviežios atsargos kiekvienai dienai.

Maistas labai nesudėtingas, dažniausiai valgomas šaltas. Bėgalo daug suvartojama duonos, kadangi pagrindinis maisto objektas yra sumuštiniai.

Daugelį darbų apie namus, o net ir namuose atlieka vyrai. Jis tvarko darželį, plauna indus, skalbia skalbinius bei vaikus prausia, o ji šnekučiuojasi su kaimyne, varto lengvo turinio pigų žurnalą arba žiūri televiziją.

Pokarinės emigracijos pradžioje australės moterys su gailėsčiu žiūrėjo į emigrantes, o emigrantės į jas su panieka.

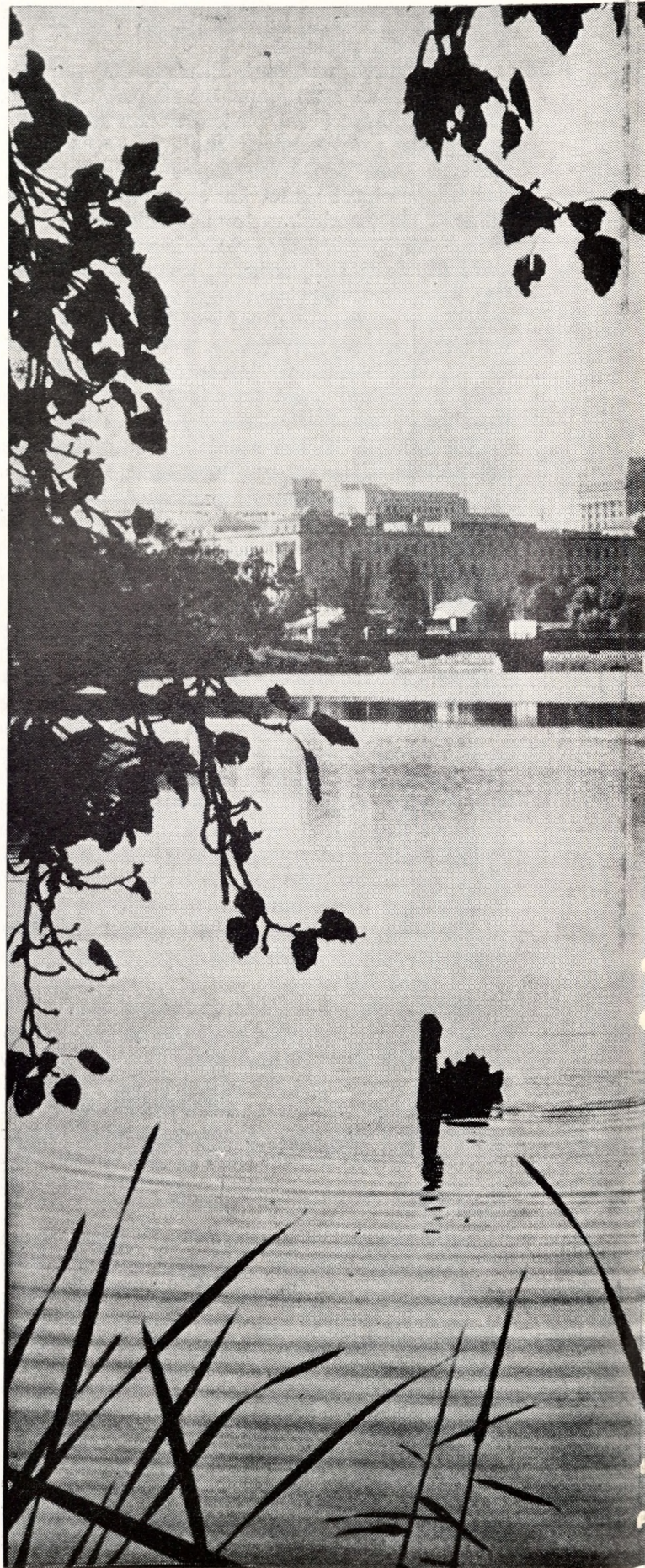
“Jūs turite sunkų gyvenimą”, pareiškė mano kaimynė australė. “Mano vyras man indus suplauna, skalbinius išskalbia, iššluoja ir daugelį kitų darbų padaro virtuvėje, o jūsų vyras ką jums padaro?”

Pažiūrėjusi į vargingą garažą, kuriame ji jau dešimtį metų su šeima gyvena, aš kukliai atsakiau:

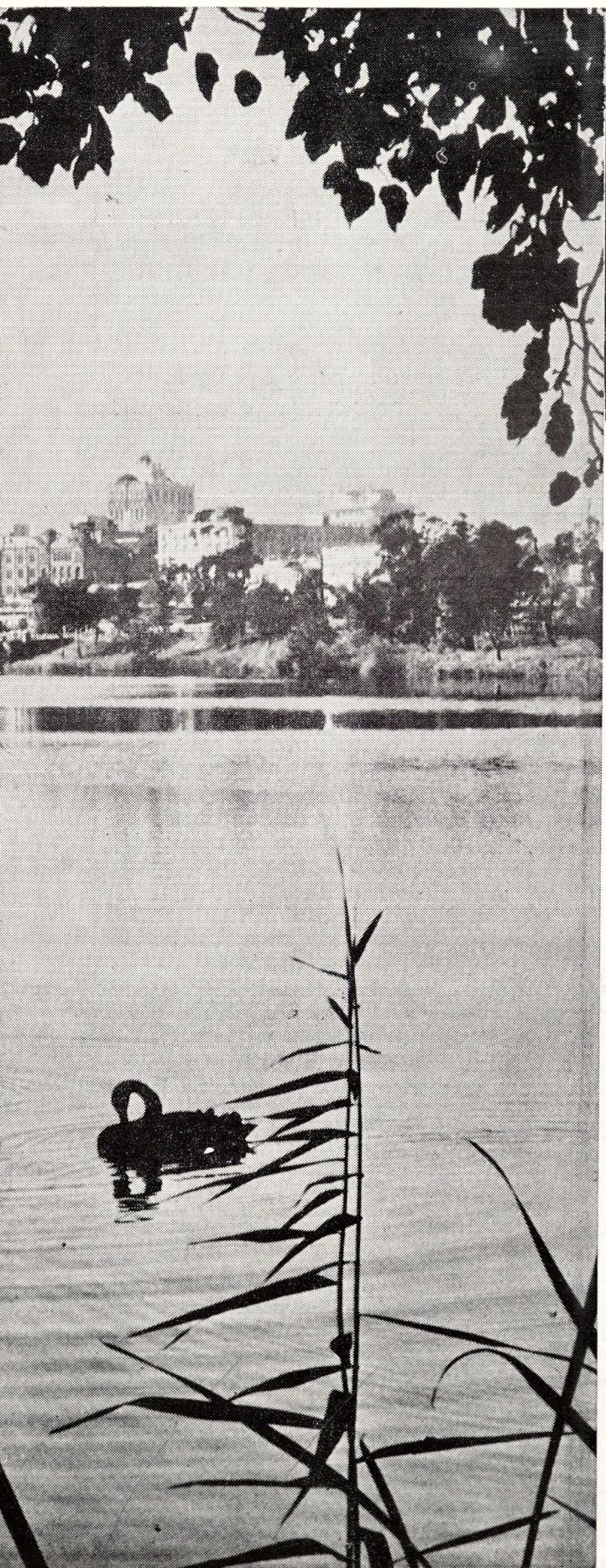
“Mano vyras tik namus man pastatė neprabėgus dvejim metams mano gyvenimo Australijoje”. Tuo užsibaigė mudviejų draugystė.

Čia niekas neskuba, nebent tik miesto centre. O daugybę laisvo laiko praleidžia gamtoje.

Australijos gamta yra tiek graži, ypač pajūriai, kad nereikia toli jieškoti gražių vietų maloniui popiečiui. Artimoje aplinkoje yra puikių

parkų, maudyklų, uolynų ir natūralaus "busho".

Trumpam ar ilgam laisvalaikiui, bei atostogoms, visa šeima išvyksta gamton. Moteriai tas nesudaro ypatingo rūpesčio ar specialaus pasiruošimo. Keli smuštiniai, ledai ir vaisvandeniai tai visos dienos meniu.

Jauna mergaitė nuo pat mažens įpranta prie laisvo gyvenimo gamtoje ir prie plačių horizontų. Jos mintis nesustoja prie namų apyvokos smulkmenų, nei prie alinančio maisto gaminimo.

Dirbančios merginos dažniausiai ketvirtadalį savo uždarbio atiduoda motinai, o kitką išleidžia drabužiams ir papuošalams. Australė mergina mėgsta turėti daug, kad ir pigių drabužių ir kaitalioti kasdieną savo garderobą. Moterys, turinčios mažų vaikų, paprastai nedirba, bet kai tik vaikai pradeda lankyti mokyklą, susiranda darbą. Visų tėvų svajonė greičiau išleisti vaikus į darbą ir vesti nerūpestingą gyvenimą.

Kokias kultūrines pramogas mėgsta australė? Ji eina sykį savaitėje į kiną, retkarčiais nueina į teatrą ar baletą, lanko vietines pramogas, ruošiamas "Progress Association" arba bažnyčios, domisi sporto įvykiais, arklių lenktynėmis, loterijomis, o paskutiniaisiais metais visi vakarai skiriami televizijai.

Toks yra gyvenimas moterų, kurių vyrai nėra turtuoliai, bet samdomi darbininkai fabrikuose, ligoninėse, mokyklose bei privačiose ar valdiškose įstaigose.

Lietuvė moteris savo šiandienine padėtimi yra šių moterų eilėse. Baigiantis pirmajam dešimtmečiui mūsų gyvenimo Australijoje, jau pasiekėme tam tikro pastovumo, kuris, kad ir ne visais atvejais, prilygsta australų gyvenimo standartui. Materialiai daug kur tas standartas net prašoko vidutinį lygį, bet moraliai – lietuvių moteris liko tokia pat kaip ir buvo – rūpestinga darbo skruzdėlė.

Didelio įkarščio dienos pinigams užsidirbti dar nevisai praėjo. Aprūpinta namais, automobiliais ir namų apyvokos reikmenimis. Tačiau norai yra neriboti. Pilnu įkarščiu įsijungus į turėjimo ir pirkinėjimo lenktynes, dirbančio vyro algos neužtenka. Perkama TV didesnę už kaimyno nusipirktą TV, griauamos dar nesusėjusios susenti virtuvės spintelės, vėl perkami kilimai jau kitos spalvos, keičiami baldai. O viskam tam reikia pinigų, pinigų ir pinigų. Moteris, kad ir senesnio amžiaus, eina dirbti, o namų apyvokos darbams skiria savaitgalius. Žinoma, išmokusi iš savo kaimynės australės, dažnu atveju lietuvių atsisako nuo skanių maisto gaminių ir reikalauja iš vyro indus plauti, skalbinius skalbti, vaikus daboti. O jam tai nedarant, grasina palikti namus ir susirasti tinkamesnį vyrą-australą.

Pietų Australijos sostinė Adelaidė prie Terrens upės. Vienas iš geriausiai išplanuotų miestų Australijoje turintis 480.000 gyventojų.

V E N T O J E

Vakaras. Lietuviškos seklyčios stiliaus kambarys, tik ant sienų, vietoje šventųjų paveikslų, rinktinės reprodukcijos garsių menininkų ir vienas kitas originalas. Ant stalo puodeliuose garuoja stipri itališka kava.

Būrelis žmonių — amerikietis kunigas jėzuitas, Anglijos žydė psichiatrė, kanadietis psichologas, lietuvaite psichologė ir pedagogė nagrinėja vieno vaiko problemą: vaikas labai gabus, bet jam trūksta susikaupimo bei ištvermės. Valia nepalenkta augštesniam idealui, o jo savimeilė veržiasi pirmyn, paneigdamas tėvų autoritetą, vengdamas pareigų ir pastangų, teįieškodamas vien malonaus laiko praleidimo, malonumo. Ir besistiepiąs į vyrus jaunuolis, kartais toks mielas vaikas šypsnių glostomo dailaus veido, bet ištižęs tinginys, purtosi į vedančios mylinčios, bet lietuviškai kietos, rankos, ir jaučiasi toks nelaimingas, pralaimėdamas kovą. Šeimininkė atsidūsta nuovargiu, atsistoja.

— „Darbas yra malda“, girdėjau ne kartą kunigus sakant, o man darbas be atsigaivinimo ir pakilimo maldoje, pavirstų sunkia, pilka rutina, — prataria ji ir atidaro High Fidelity radijo aparatą. Pasklinda Elgarto „Dream of Gerontius“ (kardinolo Newmano poema). Sėdinčiųjų išsitempę po sunkios darbo dienos veidai švelnėja.

Tėvo jėzuito akys užsimerkia ir šypsnyas praveria lūpas, psichiatrė išsitempia fotelyje ir nukreipia į lubas nejudrų žvilgsnį, psichologas kanadietis palenkia galvą į šoną ir koja švelniai linguoja į taktą, šeimininkės kaktoje raukšlėlė ir sučiauptos lūpos išsilygina, o juodos akys sužvilga susižavėjimo liepsnelėmis. Ir visų jų dvasią pa-

Tačiau vieno tai lietuvi iš savo kaimynės ne perėmė, būtent, jos nerūpestingumo. Užaugusi šaltame klimate, neramiose karo dienose, lietuvi nebepajėgia atsipalaiduoti rūpesčių. Sielos gilumoje rusena baimė dėl neišmokėtų skolų, griaužia pavydas dėl geriau gyvenančių draugių, kankina noras materialinių gėrybių, kurios gali būti įgytos sunkiu darbu, poilsio sąskaiton.

Jaunoji karta jau pajuto specifinį Australijos klimatą ir aplinkos veikimą. Lietuvaitės jau įgavo tą patį nerūpestingumą, kuriuo pasižymi australės. Jos nesiveržia mokslan, neturi didelių ambicijų, nori greičiau ištekėti ir leisti vyrui rūpintis darbais. Jos myli saulę, vandenį, gamtą ir laisvę. Už tat kartais įvyksta nemalonūs nesusipratimai tarp priaugančių mergaičių ir tėvų.

Kultūriniame gyvenime lietuvių moterys ne daug reiškiasi. Didesnis aktyvumas rodomas socialinėje veikloje.

R ū t a .

gauna aidai ir neša augštin, kur tie patys aidai yra gimę. Melodija sklinda virš žalių kalvėlių, pamargintų gvaizdikų, nušienautų pievų ir susimąčiusių uolų, virš palapinių ir sakais kvepiančių pastatų, virš pakelėje raliuojančios bandos ir saulės paausutų medžių. Išnyksta tikrovės ribos, ir krantai tolimųjų vandenų, o siela tiesia sparnus augštesnės tikrovės laisvėje.

— Ar ne gražu, Maryte? — pažadina tylus šeimininkės balsas.

Žemai pasigirsta skubūs vaikiški žingsniai.

— Is it time to go to bed, Doc? — grąžina visus realybėn.

Kieme būrys vaikų apspinta savo „Doc“ — dr. Agutę Šidlauskaitę, „Ventos“ vaikų stovyklos sielą, kuri šypsos į juos, bet žvilgsnis tiriantis ir budrus.

Lygiai prie 16 mėnesių čia, apleistoje farmoje, tuo pat budriu žvilgsniu dairėsi Agutė, mergaitė su pilna meilės širdim ir... tuščia kišene. „Ar pasiseks? Ber juk mano vaikams reikia betarpiško sąlyčio su gamta. Gamta savo paprastumu ir didybe grąžina žmogui dvasinę pusiausvyrą, joje, it motinos prieglobstyje, taip lengva grįžti į save, lengva ir kontempliuoti, ir gyvenimo prasmę suvokti. Aš esu tik įrankis Kūrėjo rankose padėti išsitiesti tiems jauniems, pakrypusiems medeliams“.

Tie jauni diegeliai laukia jos grįžtant kasdien po vasaros kursų paskaitų. O grįžta ji ne viena: studentai, psichologai, pedagogai doktorantai, kunigai, vienuoliai, vienuolės, pasauliečiai, daugumoje amerikiečiai, nori pamatyti, kiek ji praktikoje įgyvendina savo metodą, taip skirtingą nuo amerikietiškojo. Štai 9-nerių metų berniukas, savo isterijomis terorizavęs tėvus ir mokytojų pa-baisa, iš eilės keliolikoje mokyklų „gastroliaavęs“ po kelis mėnesius — po dviejų metų „Doc“ globoje nesiskirias iš kitų mokinių tarpo; gi kai retkarčiais atkrenta į savo senus „spells“ — su-tvarkomas paprasčiausiu, mamai nuo amžių žinomumu, būdu.

— Doc, — atsiliepia plonas balselis, — mes prigaudėme varlių pilną indą, o jis paėmė ir pirštu joms vidurius išleido — jos vargšės visos nugaišo.

— Varlė gamtoje irgi yra Dievo tvarinys, — taria „Doc“, — ji nori gyventi ir gyvenimu džiaugtis.

— Doc, Jonelis miške užmušė dvi gyvates.

— Ir gyvatė nori gyventi. Nevalia skriausti gyvulėlių ir atimti jiems gyvybę. Mums tėra leista užmušti gyvulius maistui. Jei tu dar užmuši varlę ar gyvatę, mes ją tau vakarienei išvirsime ir tu turėsi ją suvalgyti.

— Doc, mane Gytelė įžnybo.

— Gytele, tau buvo aiškiai pasakyta — nežaibyti vaikų! (O Gytelei jos namuose buvo leista visa daryti: ji nesiprausdavo, žnaibydavosi, mušdavo tėvus bei mažas savo sesutes). — Tu nepaklausei, dabar aš tave nubausiu ir tu žinosi, kaip skauda kitiems! — Ir Gytelė gauna pora žemaitės mamos kliapsų, ir vietoj kritus į histeriją, ji tik išverčia savo dideles juodas akis ir, labai nustebusi, pasišalina apdūmoti savo naujos būsenos.

— Doc, aš šiandien net tris kartus nardžiau ir plaukdamas pralenkiau Petriuką!

— Puiku, vaikelį, pralenk ir paklusnume.

— Doc, aš visą dieną buvau geras, padariau visus uždavinius, kuriuos mokytoja man davė.

— O, tai labai gražu, Joneli, — pabučiuoja jį, — o jei ir mokykloje taip uoliai dirbsi, aš didžiuosius tavimi.

Jonelis apkabina jos kaklą.

— O, Doc, aš visada padarysiu savo uždavinius ir Tu mane mylėsi?

— Aš tave visada mylėsiu, jei tu būsi geras vaikas. — Ir taip ji išklauso pasigyrimų, skundų; ta pati ranka ir paglosto ir nubaudžia, o lūpos ir pabara ir pagiria — lygiai, kaip daro kiekviena mama savo šeimoje.

— Na, vaikai, laikas ir į lovytes.

Mažosios bėga pirmosios. Čia prausykloje mokytojos, padėjėjos, vyresnieji prausia mažesnius ar kiša po dušu nešvaresnįjį. Šlepsi kojelės, girgžda lovelės, palinksta 42 galvelės. Sustoja kiekviename miegamojo kambaryje esą "valdžios" nariai. Kapelionas, jaunas tėvelis, dar mokąs žaisti ir šypsotis vaiko šypsniu, pradeda garsiai vakarinę maldą. Po maldos šaltą dieną vaikai apkamšomi, o šiltą atklojami, kiekvienas paglostomas, pabučiuojamas. O jie tiesia rankas ir prašo beveik kiekvieno auklėtojo:

— Pabučiuok mane labos naktis.

Žiemos metu, kai pas dr. Šidlauskaitę nuolatotos tegyveno iš jos 40 mokinių tik 10, prieš miegą jiems buvo sekamos auklėjamo pobūdžio pasakos, sudainuojama lopšinė. O Agutė, kai pati juos migdė, pasakojo Don Bosco, šv. Pranciškaus ar kito populiaraus šventojo gyvenimą. Kai ji tik pradėjo savo gydomojo ugdymo mokyklą ir pas ją tegyveno keli nuolatinės priežiūros reikalingi vaikai, ji pati jiems ir skalbė, ir valgyti virė, o neretai, susirgus vaikui, ir visą naktį prie jo prabudėjo.

— Žinai, Dovydukas sapnuoja baisius sapnus, atsibunda šaukdamas, suprakaitavęs. Aš prie lovytės sukalbėjau visą rožinį, o kai jau norėjau eiti gulti, jis ir vėl savo: "Nepalik manęs vieno, aš bijau". Taip atsigulus prie jo ant lovelės krašto ir pramiegojau visą naktį. Iš ryto jis jau vėl giedras ir toks smagus: "Aš miegojau su Doc".

Prisimenu vieną sėkmadeinio vakarą prieš Kalėdas. Buvo graži diena. Čiuožėm su vaikais ir važinėjomės rogutėmis nuo kalno. Visi raudonais skroustais ir šaltomis nosimis, bet spindinčiomis akimis. Po puikios vakarienės, žemaitiškai Agutės pagamintos, nuėjome į antrą augštą muzikos

Viešnagės metu pas dr. A. Šidlauskaitę jos ūkyje prie Otavos. Sėdi: Tėvas J. Borevičius, SJ, skyriaus dvasios vadas, dr. A. Šidlauskaitė. Stovi iš kairės: dr. V. Giriūnienė, dr. Marija Ramūnienė ir A. Zubienė — KLK Moterų Draugijos Montrealio skyriaus pirmininkė.

paklausti. Vaikai išsitiesę ant kilimų, kramtydami saladinius klausėsi. Po valandos, kada širdelės prisisotino religinės bei kalėdinės muzikos, ji papasakojo vaikams paprastais žodžiais apie Kūdikelį Jėzų. Pasipylė klausimai ir pažadai sekti Jį žemėje. Kalėdos įžengė ir į širdelės tų, kurie turėjo tiek daug kartėlio ir neapykantos savo aplinkai ir pasauliui...

Kai melsvos lempelės šviesoje iš baltų apklotų atsiskiria įvairiose padėtyse tamsūs, įdeję kūneliai ir ramus alsavimas pripildo miegamojo tylą, pasilieka tik viena budėtoja, pasišalina mokytojai ir padėjėjai su sotvyklos direktorium Billiu. Ak, tasai Billis, nors jau ir psichologijos doktoratą įsigijęs (Agutės sekėjas), visiems vaikams jis tiktai "Billis". Visuomet pirmas ir paskutinis, visuomet su šypsena ir pasirengęs kiekvienam padėti, užjausti. Jis žaidžia su vaikais kaip lygus — tik griežtesniam jo tonui paklūsta vaikai. O apie kitus personalo narius tegaliu pasakyti Agutės žodžiais: "Visi jie, kaip ir aš pati, pamišę pasiaukojimu ir meile vaikui. Dirba augštesnio idealo vedami savanoriškai". Kas turi jautrią širdį ir joje dieviškumo kibirkštėlę, pamiršę savo "ego", aukojasi karitatyviniam darbui.

Vakarais, palikę savo "šeimą" saldžiam poil-

siui miegamajame, tie "keistuoliai" susirenka į "Doc" privatų namą ir jos vadovaujami nagrinėja įvairius vaikų problemų atvejus — kokios rūšies negalavimu kiekvienas vaikas kenčia, nustato jo diagnozę ir atitinkamą globą, gydymą bei ugdymą. Ir dirba jie neretai iki 1 val. nakties.

Kiekvieną rytą 7 val. 15 min. profesorės gyvenamo namo dideliame darbo kambaryje — lietuviško stiliaus koplytėlėje — laikomos šv. Mišios. Šiokiadieniais Mišiose dalyvavimas neprivalomas, bet be jos pačios ir vyresniųjų lankosi ir vaikai. 8 val. malda ir pusryčiai. 9 val. pamokos ir užsiėmimas grupėmis. 10 val. plaukymo pamokos, maudymasis. Ak, kiek čia džiaugsmo ir šauksmo.

— Žiūrėk, žiūrėk, Mary (plaukymo instruktorė), aš jau perplaukiau pusę baseino!

— Mary, aš negaliu laikyti galvos po vandeniu.

— Mary, tu netikėsi, aš 40 kartų perplaukiau baseiną!

Kada mažieji išsitiesia saulėje po plaukymo, vyresnieji, personalo nariai plauko, nardo ir rodo visokeriopą meną vandenyje. 12 val. švilpukas ir trepsi kojelės ir uosto noselės.

— Kas šiandien bus pietų?

— Aš užuodžiu jautienos kepsnį.

— Aš užuodžiu daržovių sriubą, man ji skani, nors ir riebi.

— Kai dėl manęs, — atsiliepia 7 metų storulis, — tai aš viską labai mėgstu, bet labiausia tuos jų namų gamybos tortus ir ledus.

Kiekvienas sustoja savo vietoje prie stalo valgomajame - palapinėje. Malda prieš valgį ir po minutės tesigirdi tik šaukštų bei šakučių skambtelėjimai. Po pietų vieni skirstosi poilsio į miegamąjį, kiti į palapines, kiti į atskiras kabinas, ir visa stovykla it išmirus vienai valandai.

Švilpukas greitai išritina visus iš lovų. Mažosios mergaitės gimnastikos salėje daro lėles iš vilnonių siūlų, pina kraiteles, didesniųjų grupė kopia į uolas ir dramos klasę. Mažieji berniukai žygiuoja į gamtotyros pamoką į miškelį už stovyklos; didesnieji, apsiginklavę piūklais, kirvukais ir kitokiais įrankiais išdidžiai traukia į miško gilumą namelio statyti. 2 val. grįžta visi pietų. 3 val. švilpukas surenka visus pavakarių. Užkandę vieni žaidžia, kiti chore lavinasi, kiti krauna maistą į autobusiuką — į tolimesnę iškylą: uogavimas, virimas lauke. Karštomis dienomis maudomasi ir prieš vakarienę. Vakariene 6 val. Vaikai namie buvę nevalgūs, kerta kaip vyrai per šienapjūtę.

Po vakarienos ir ilgos dienos, vaikai esti jau gerokai aptingę, pavargę ir lėtai traukia į laužavietę.

— Kas šiandien vaidina?

— Grupė D rodo lėlių teatrą.

— Ne, ne, šiandien vaidina Robin Hood, aš pats mačiau kaip didesnieji ruošėsi. Rūbai iš tikro teatro paskolinti.

— Visai ne iš teatro, o iš universiteto dramos sekcijos. Bet mergaičių graikų vaidinimui suk-

neles mokytoja pati siuvo, aš mačiau kaip jas kirpo.

Prie laužo pasirodo "talentai", bet daugiausia katųčių gauna "nevykėliai"; kai pamiršęs žodžius herojus atsisuka į už medžio pasislėpusį režisierių klausdamas:

— Bob, ką aš turiu dabar sakyti?

Kai mažojo orkestranto "instrumentas" nuo per uolau pūtimo išsiskirsto į atskiras dalis, o jis ramiai nulipa žemyn, sutaiso savo instrumentą, grįžta į seną vietą ir ramiausiai groja toliau, nors ir ne į taktą. Arba vėl, kai muzikantas vietoje būgno, pataiko draugui į pakaušį, abi šalys čia pat scenoje išsprendžia klausimą dvikova... instrumentais. Moteriškoji lytis iš prigimties linkusi į grožį. Mažoji šokėja, apvilktą tiuliniu drabužėliu, pastebėjusi žiūrovų eilėje mamą, sustoja, palikus drauges plazdenti debesėliu, glosto savo liemenėlę ir taria:

— Žiūrėk, mamyte, kaip gražu!

Artistai nulipa nuo scenos, sudeda savo laurus ir susimaišo su "minia". O "minią" sudaro ratu aplink laužą sustoję ir traukia sutartinę vaikai ir tėvai. Kai saulėlė pasitraukia už šilelio, tamsa apsiaučia stovyklą. Tik šv. Jono vabalėliai žybiočia ore. Daina sudainuota, saldainis prarytas ir lovelė vilioja į save mažuosius iškylautojus.

Šeštadienio vakaras — tikras prieššventis. Iš virtuvės sklinda kvapūs pyragų kvapai, iš prausyklų veržiasi kamuoliai garų, su vandens čiurkšlėmis maišosi pasitenkinimo "A, atata". Suknelės, it pievų margosios plaštakės, iškabinėtos prie lovelių. Berniukai akutėmis glosto savo baltus marškinius, kaklaryčius, žibančius batus ir ilgas šventadienio kelnaites. Ir užmiega greičiau: sapne jau ragaujami tėvų atvežti saldainiai, šokoladas ir dalinamasi įspūdžiais su broliukais ir sesytėmis.

Sekmadienio švilpukas surenka tą margą, išsipuosusią minią į koplyčią. Mažieji prie pat altoriaus su "Doc", vyresnieji toliau su mokytojais. Mišias atsako visi lotyniškai arba "Doc" skaito Mišių malads. Po šeštadieninės išpažinties visi eina šv. Komunijos. Pakili rimta nuotaika, iškilmingesni pusryčiai. Pamokų nėra, tik pasivaikščiojimai, supynės, žaidynės. Po pietų tuojau virtinės automobilių atvažiuoja. Ir stovykla pavirsta į didžiulę gegužinę: tėvai, broliukai, sesutės, seneliai, giminės: visi tik klega, juokiasi, plauko baseine. 3 val. visi traukia užkandžių, kur ant stalų jau laukia eilės pyragų, kava, šalti gėrimai. Tik "Doc" visą laiką tėvų apsupta. Jie su baime ir viltimi laukia sprendimo, klausia patarimo. Koks gali būti didesnis tėvų rūpestis, jei ne vaikų dvasinis sukrėtimas, kai kurių protinių, bei kūno galių neišsivystymas? O ji nagrinėja, mąsto ilgai, bet sprendžia drąsiai, nesvyruodama. Ji susilaukia daug padėkos už tuos nesvyruojančius sprendimus.

Šiandien daugel automobilių leidosi nuo "Ventos" į pakalnę, daugel "Ačiū, Doc, mes jums taip dėkingi!" Daug rankelių apkabino visus personalo narius bučiuodami ir ne kartą atsisveikindamas

Michelangelo
Sibiles galva iš lubų fresko
Sikstinos koplyčioje Romoje

auklėtinis klausė: "Kaip mano vardas lietuviškai? Jonelis? O mano Marytė... Mano Pauliutė..."

Štai stovi našlaitis pamestinukas 12 metų amžiaus, bet tik 4-rių metų vaiko protinio išsivystymo. Visų buvęs atstumtas, užguitas, patekęs čia į šeimos nuotaikos persunktą atmosferą, pakeitė savo priešišką nusistatymą ir net iki įkyrumo sekiojo paskui jautresnius motiniškos širdies asmenis. Jo čia niekas nelankė, ir šiandien tėvai, kaip visų kitų vaikų, neatvažiuos jo atsiimti... jį paims policijos automobilis patalpins į naują įstaigą. Jis glaudžiasi kaip katinėlis, bučiuodamas visus:

— Man čia buvo taip gera, gera! Ar aš grįšiu kada nors?

— Kad aš galėčiau jį pas save paimti! Deja, negaliu — stoka vietos, personalo, — atsidūsta Agutė.

Kitas našlaitis vėl grįžta į Cincinnati.

— Iki pasimatymo, iki greito pasimatymo!

Bet ar sutiks jį globojanti įstaiga atvežti ir antrus metus ir mokėti už jį? Jo klausimas buvo daug kartų svarstytas, o viena 16 metų inspektorė su ašaromis sakė:

— Kai aš baigsiu mokslą ir užsidirbsiu pinigų, aš stengsiuos apmokėti jo atstogąs.

Sumažėjusi stovykla alsuoja ramiu miegu. Tolumoje matomos jaunųjų sukurto laužo atšvaitės. Medžiai ošia savo nepabaigiamą pasaką. Žvaigždės atsispindi baseine it veidrodyje. Tyliai

snaudžia uolos ir dar tyliau svajoja gėlės. O toje tyloje vis aidi praskambėję linksmi vaikų balseliai ir mūsų širdyje dar virpa jų skundas.

O mėnuo savo liūdnu veidu žvelgia į žemę ir traukia mūsų žvilgsnį augštin...

Ada Karvelytė - Dubauskienė

BE MOTINOS

*Nežinau, kur eiti, kur tavęs jieškoti,
Ar žieduos gegužio, ar juodam sapne —
Taip šiandieną trokščiau tau rankas bučiuoti
Ir pasidalyti ta baisia kančia...*

*Pamenu, nekartą susimąsčius tyliai,
Tu mane gyventi žemėj mokinai —
Tavo akys geros, tavo mintys gilios,
Motin, tavo vardas šventas amžinai...*

*Nežinau, kur eiti, kur tave atrasti,
Jau pavargo siela ir maža širdis —
Kas, sakyki, motin, pas tave parvestų,
Kas atidarytų pas tave duris...*

*O žinau, jau niekad pas tave negrįšiu
Ir nebesiguosiu tau sava kančia —
Verks, kaip verkęs, beržas prie gimtosios grįčios,
O už lango juoksis vasara žalia...*

Mergaičių kertelė

Toronto Prisikėlimo parapijos "Aušros" sporto klubo vasaros stovykla

N. Wasaga vasarvietėje prie Georgian Bay ežero krantų Toronto Prisikėlimo parapija šiais metais žymiai padidino vasaros stovyklos patalpas. Nuo rugpjūčio mėn. 2 ligi 16 dienos čia susirinko šimtas trisdešimt vaikučių dviejų savaitių poilsui.

Stovyklavimas vyko jaukioje lietuviškoje dvasioje, besidžiaugiant gražiu oru, saule ir šiltu ežero vandeniu.

Mažieji atsisveikinę su savo tėveliais, jau nuo pirmos dienos kibo į darbą papuošti stovyklą. Jie rinko akmenėlius ir išdėstinę įvairius raštus.

Stovykloje buvo kalbama tik lietuviškai, to reikalavo stovyklos vadovybė.

Ryte po maldos būdavo iškilmingai pakeliama vėliava, sugiedant Tautos himną ar Marijos giesmę.

Stovyklos vadovas buvo Tėvas Paulius Baltakis, OFM. Per porą savaičių jis sugebėjo pavergti jaunųjų stovyklautojų širdis ir jie skirstėsi namo brūkdamai ašarėles.

Po pasipuošimų kiekvieną rytą sekė dainų mokymas. O kaip sunku būdavo dainuoti ir žiūrėti į dirigentės lazdele! Bet tik pamėgink taip sau akutes užmerkti ir šiltoji saulutė pagulėti... Toliau sekdamas pati geriausia promoga — maudymasis. Kaip gera būdavo išskirti į ežerą ir smagiai pasimaudyti. Bet žiūrėk, ir vėl švilpukas.

Pavalgę skanių pietų ir trumpai pailsėję, visi skubėdavome į sporto aikštę, kur mažieji viens už kitą gražesnę pilį statė iš smėlio, o vyresnieji, kartais su savo vadovais tinklinį sužaidavo. Taip pat buvo ir kitokių įvairių žaidimų.

Saulutei leidžiantis, po skanios vakarienės, gražiai išsirikiavę stovyklautojai nuleisdavo vėliavas. Pamažu nuvargę rinkdavosi prie liepsnojančio laužo padainuoti. Dainos garsai sklido po mišką. Prie laužo būdavo įvairi programa.

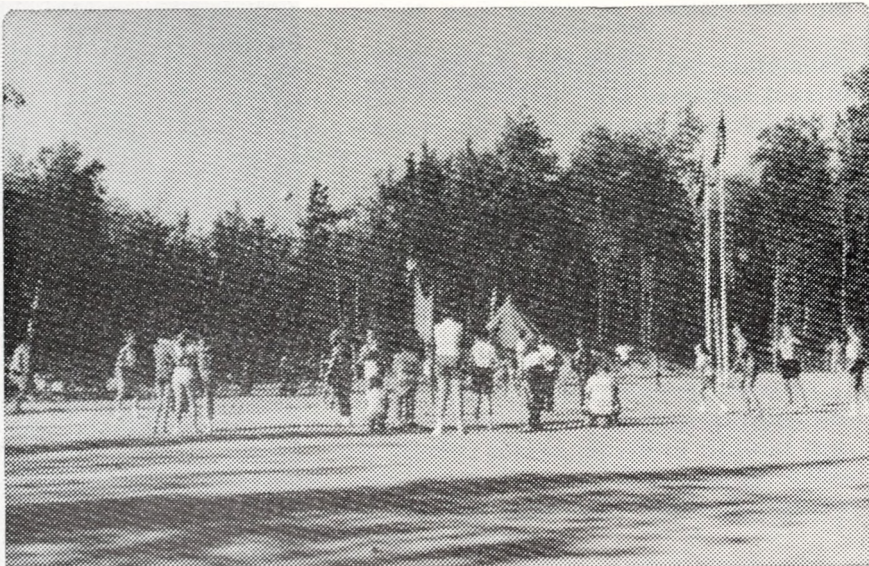
Taip diena po dienos greitai prabėgo ir laikas ir nepastebėjome kaip baigėsi stovykla. Daug tėvelių ir svečių privaziavo. Lyjant stovyklavietėje buvo pakrikštyta ir įvyko gegužinė. Nors visi sušlapę vaikščiojom, bet buvo smagu.

Antra savaitė prabėgo dar greičiau. Stovyklautojai, nors maži ir neprityę gyventi gamtoje, apsiprato ir kur tik eisi — žiūrėk stovi būrys ir linksmai dainuoja: "Paukšteliai eina per girias" ar "Aš esu muzikantas". Kuris nemokėjo kalbėti lietuviškai, pastovėjęs ant "žydų kalno" greitai išmoko.

Ir taip atėjo sekmadienis, kai po paskutinių Mišių įvyko stovyklos uždarymas. Laimėtojai sporte, deklamacijose ir dailiame skaityme buvo apdovanoti.

Iškilmingai Lietuvos himnui skambant, buvo nuleistos vėliavos. Visi vadovai atsisveikino pabrėždami, kad stovykla praėjo su dideliu pasisekimu. Po mūsų stovyklos globėjo Tėvo Pauliaus žodžio, visi grįžome namo.

Dalia Sk.

Prisikėlimo parapijos vasaros stovyklos aikštė N. Wasaga vasarvietėje

Detroito L.K. Birutės Draugijos mergaičių choras

Gavusi pritarimą iš Draugijos, Kristina Daugvydienė pati viena suorganizavo mergaičių chorą, kuris siekė virš keturiasdešimt mergaičių pačiame jų amžiaus gražume. 1958 m. rudenį į pirmąją repeticiją prigužėjo virš keturiasdešimt, viena už kitą gražesnių lietuvių, kurios buvo žavios netik savo jaunatviška nuotaika, bet ir kilniais užsimojimais, nes visos kaip viena pasiryžo paaukoti sekmadienio dvi valandas lietuviškai dainai. Ir taip beveik kiekvieną sekmadienį tuoj po pamaldų YMCA patalpose skambėjo lietuviška daina, kur visada susirinkdavo beveik visos mergaitės, choro organizatorė K. Daugvydienė ir choro vedėjas mokytojas Stasys Sližys. 1959 m. balandžio 26 d. birutėčių choro pirmame pasirodyme mergaitės neapvylė nei tėvų, nei pačios d-jos, nei Detroito visuomenės. Nesiliaujantis plojimas po kiekvienos dainos parodė, kad ir dainavimas buvo pakankamo ir pasigėrėtino lygio. Mergaičių choras užsirekomendavo gana gerai ir per Motinos dienos minėjimą, kur motinoms pritaikytos dainos ne vienai ir ašarą išspaudė. Šį rudenį vėl bus pradė-

tas darbas su viltimi, kad šis mergaičių choras išaugs į didelį mišrų jaunimo chorą.

N. S.

Lietuvaitės Spyglio pakrantėje

Gėlės žydi įvairiai,
Sesės kalbasi būriais,
Linksma dainuoti
Liaudies daineles,
Miela klausyti
Vadovės seseles.

Nuo liepos 12 d. iki 26 d. ALRKF stovyklavietėje "Dainavoje" įvyko trečioji mergaičių vasaros stovykla. Į šį lietuviško auklėjimo židinį iš įvairių Amerikos pakraščių bei Kanados suskrido gražūs būrys jaunų širdžių.

Šiam judriam ir gyvybės pilnam mergaičių būriui vadovavo mieloji bei energinga seselė M. Paulė. Ji savo kilnia dvasia ir motiniška meile su dideliu pasisekimu pravedė trečiąją mergaičių vasaros stovyklą. Stovyklos kapelionas Tėv. J. Raibužis, SJ, kuris savo gražiais ir pamokančiais žodžiais kas rytą ir vakarą prabildavo į stovyklautojas. Taip pat rūpestingai darbavosi prie stovykloje leidžiamo savaitinio laikraščio.

"Aušros" klubo stovyklautojai pietų metu naujose patalpose.

Detroito Lietuvių Kunigaikštienės Birutės D-jos globojamas Mergaičių choras ir draugijos valdyba. Iš kairės sėdi: I. Laurinavičienė, Kristina Daugvydienė — choro organizatorė, Stasys Slizys — choro vedėjas, V. Černienė — DLK Birutės D-jos pirmininkė ir Šepetienė. Už jų stovi jaunos choristės lietuvaitės.

Nuotrauka Naruševičiaus.

lio. Muz. Faustas Strolia išmokė stovyklautojas gražių dainelių bei giesmių ir jaunųjų širdyse skiepijo mūsų dainos meilę. Visose stovyklos programose jis savo muzikiniais talentais bei pilnas entuziazmo ir kupinas jaunatviškos nuotaikos prisidedavo. Stovyklautojos ir savosios kalbos žinias gilino. To jas mokė Ingrida Stasaitė. Mergaitės susipažino su mūsų tautos rašytojais bei mokėsi lietuvių kalbos žodžių bei raštu. Seselė M. Paulė mokė mergaites tautinių šokių bei žaidimų ir nuotaikingai pravedavo laisvą. Be šių pamokų mergaitės taip pat turėjo progą išmokti siuvinėti, megzti ir austi juostas. Darbelius dėstė seselė M. Arkadija, seselė M. Michaelė, Vida Smagrauskaitė. Sportą pravedavo Marytė Meškauskaitė. Stovyklos slaugė — tai seselė M. Michaelė. Stovykloje skanius patiekalus gamino seselė M. Tarcizija, Emilija Barisienė, Angelė Mikienė, Giedrė Mazoliauskaitė. Ūkio reikalus stovykloje tvarkė Džiugas Augius ir Algis Bublys. Paplūdimio sargas — Saulius Dabušis. Stovyklos seniūnė Saulė Buivydaite, jos pagalbininkė Giedrė Bajorūnaitė. Kitos pagalbininkės, kurios

uoliai talkininkavo valdybai ir daug prisidėjo prie pasisiekimo stovyklos yra šios: Violeta Čižauskaitė, Marija Gailiūšytė, Virginija Kvedaraitė, Liucija Miliariūtė, Boneta Salytė.

Stovyklautojos buvo suskirstytos būreliais: Agonėlės, Ramunė, Lelijos, Rūtėlės, Žibutės, Neužmirštuolės, Rožytės, Vaidilutės. Per visą stovyklos laikotarpį daugiausia taškų surinko ir pirmą vietą laimėjo Ramunės, antrą Agonėlės, trečią Konvalijos. Pavyzdgingiausia stovyklautoja išrinkta Daiva Bajorūnaitė. Stovykloje buvo pravedti įvairūs konkursai: dailaus skaitymo ir deklamavimo, rankdarbių, kvadrato. Visuose konkursuose stovyklautojos aktyviai reiškėsi ir pasiekė gražių rezultatų. Stovyklos garsusis leidinėlis "Liepsnelės", kuris išeidavo kas savaitę nuviesdavo visą stovyklos nuotaiką, atliktus darbus ir pasiektus laimėjimus.

Vos pirmiems saulutės spinduliams pasiekus žemę, stovykla keldavosi naujam dienos darbui ir džiaugsmui. Visas darbas stovykloje vyko pagal nustatytą dienotvarkę bei planą. Apsipraususių ir uniformuotų mergaites skubėdavo į

stovyklos aikštę, kur vykdavo vėliavos pakėlimo apeigos galingai skambant himno garsams. Po vėliavos pakėlimo visos eidavo į koplytelę išklausti šv. Mišių. Mišių metu muz. F. Strolia, padidint gražiais akordais, stovyklautojos giedodavo Markaičio "Mišios jauniems". Lietuviškų giesmių aidams skambant, jausdavomės tikrai esančios lietuviškoje aplinkoje. Po pusryčių prasidedavo rimtas stovyklos darbas. Vykdavo įvairios pamokos pvz. dainavimo, tautinių šokių, lietuvių kalbos ir rankdarbių. Po skanių pietų visos linksmai žygiuodavome į Spyglio ežerėlį atsigalvinti jo vėsiose bangėlėse. Užtekdavo laiko ir sportui bei laisvam laikui. Dieną vis nuotaikingai baigdavome įvairiomis pramogomis. Štai talentų vakaras, literatūros vakaras, vakarai prie laužo, linksmavakaris, vakaras prisimenant žuvusius už Lietuvos laisvę. Po vėliavos nuleidimo ir programų su malda baigdavome dieną.

Dviejų savaitinių mergaičių stovyklos užbaigai stovyklautojos su pilna programa pasirodė per metinę stovyklos šventę. Šventė pradėta iškilingomis pamaldomis, kurios vyko po atviru dangum. Šv. Mišių metu stovyklautojos giedojo giesmes. Popietėje Spyglio parkanėje įvyko šventei skirta programa. Atkalnėje, medžių pavėsyje svečiai bei tėveliai suvažiavę į metinę stovyklos šventę, stebėjo stovyklautojų puikiai atliktą montažą "Dailaus žodžio, dainų ir šokio puokštė tau, tėvyne". Taip pat šia proga atsisveikinimo žodį tarė stovyklos seniūnė Saulė Buivydaite.

Dvi stovyklos savaitės lig sapnas prabėgo, bet išskridę kaip tie paukšteliai į savo namus, vis prisiminsim tą dviejų savaitinių laikotarpį, praleistą Dainavos kalneliuose.

Ingrida Stasaitė.

Šeima ir vaikas

TIKYBOS VADOVĖLIO SULAUKUS

Jau senokai buvo jaučiamas lietuviško tikybos vadovėlio trūkumas išievolių šeimose, mokyklose ir parapijose. Buvo naudojamos įvairių laidų katekizmas, daugiausia vysk. K. Paltaroko. Viena jo laida buvo išleista-perspauzdinta Toronte, bet ir ta išsibaigė. Tokio reikalo akivaizdą pagalbon atskubėjo kunigų grupė: J. Pakalniškis, V. Dabušis, M. Čyvas, kurie paėmė populiarių kan. K. Žitkaus tikybos vadovėlį "Teve mūsų" ir "Tikiu" ir pritaikė išievolių reikalams. Kan. dr. J. B. Končius pasirūpino išleidimu, ypač lėšų telkimu ir jų dalies gavimu iš JAV vyskupų konferencijos. Saleziečių spaustuve Italijoje dailiai atspaudė, rūpestingai įrišo bei davė kietus viršelius. Vadovėlio kaina — \$1.25, užsisakant didesniais kiekiais — \$1 (Rev. J. Pakalniškis, 259, North 5th Str., Brooklyn, N.Y., USA, arba: Rev. V. Pikturna, 213, South 4th St., Brooklyn 11, N.Y., USA). Europos ir Pietų Amerikos lietuviams vadovėlis duodamas nemokamai, kitų kraštų tautiečiai turi patys įsigyti. Iš katekizmo gautos pamokos numatytos paskirti lietuvių vaikams šelpti Sibire, Lietuvoje ir kitur.

Prisikėlimo parapijos Toronte katalikės moterys prie virtuvės darbų. Skyrus globoja "Aušros" sporto klubą.

Paskirstymą atlikti yra apsiėmusi pati vadovėlį išleidusi komisija.

Vadovėlio išorė patraukli, ypač viršelio spalvotas vaizdas. Ir kitos iliustracijos yra sugestyvios, imponuojančios savo spalvotumu ir idėine išraiška. Deja, yra keletas išimčių: kai kurios iliustracijos yra visiškai nepriimtinos; pvz. psl. 106, 117, 125, 127. Jos vaizduoja pragarą, velnius, žolčius, ir kitokias baisenybes, tykojančias vaiką. Tai likučiai pasenusio metodo, kuris veikė vaiką bauginimu, o ne įsąmoninimu. Naujuose vadoveliuose to yra atsisakyta ir siekiama veikti vaiką pozityviu metodu, parodant gėrio kilnumą, blogio žemumą bei kenksmingumą. Netinkama ir popiežiaus iliustracija 97 psl., kur jis vaizduojamas kaip viršininkas, pasirašinėjęs įsakymus ir saugomas ginkluoto sargo. Tai sudaro klaidingą idėją vaiko sąmonėje apie šv. Tevo paskirtį. Rinta į akis ir visos eilės iliustracijų nelietuviškas pobūdis, kuris daro vadovėlį kažkaip nesavą. Sunku betgi laukti, kad tokią daugybę iliustracijų leidejai parūpintų iš lietuviškų šaltinių. Ateityje vis dėlto į tai reikėtų atkreipti dėmesį ir padaryti, kas dar galima.

Vadovėlis yra dvigubas: šventoji istorija ir katekizmas. Nors yra nemažai pasikartojimų, bet jie tik palengvins besimokantiems pasisavinti medžiagą. Pirmoji dalis yra sklandi, pritaikyta vaiko imlumui, aprūpinta trumpais ir skambiais eilėraštauks, atitinkamais klausimais. Antroji dalis jau šlubuoja ir tai nevienoj vietoj tiek metodškai, tiek žodžių parinkime ir apskritai medžiagos perteikime. Pvz. tai ryškų aiškinimui apie išpažintį, moterystę, didžiąsias nuodėmes-įpročius ir t.t.; vienoj vietoj antraštė užrašyta "Išpažintis ir atsilyginimas" (143 p.), bet apie atsilyginimą nė vieno žodžio. Antroji dalis reikalinga kruopštesnės ir metodiškesnės rankos.

Labai krinta į akis gausios kalbos, sintaksės ir karektūros klaidos. Tokio pobūdžio vadovėlio kalba turėtų būti pavyzdinė, nes vaikas iš jo pasisavins daugybę išsireiškimų. Ji turėtų būti kalbininko peržiūrėta. Dabargi vadovėlyje pilna tarmybių, nevienodos rašybos, klaidingo linksnių vartojimo. Rieš jį prisideda korektūros klaidos lietuviškuose ir lotyniškuose tekstuose, vietomis net po kelias tame pačiame puslapyje.

Nežiūrint trūkumų, kuriuos bent iš dalies galės pataisyti patys tikybės mokytojai, reikia pasidžiaugti, kad vadovėlis staiga pasirodė ir tai atsiremdamas į gerą lietuvišką tradiciją. Jis, be abejonės, patarnaus visai išeivijai, susirūpinusiai jaunosios kartos auklėjimu. Už tai reikia sveikinti vadovėlio leidejus bei parengėjus ir kartu palinkėti susilaukti II laidos, kuri galėtų pasirodyti su dar tobulesniu veidu.

Tikybės Vadovėlis. Pradinei mokyklai. Paruoštas sekant kun. K. Žitkaus "Tėve Mūsų" ir "Tikiu" 1958. 165 psl. Kaina \$1.25.

K. Pr. G.

LIETUVIŲ PASAKOS

Šiais metais išėjo iš spaudos lietuvių liaudies pasakų — Lithuanian Folk tales — antroji laida. Pasakas parinko ir išleido anglų kalba Stepas Zobarskas New

LKM Draugijos skyrių veikla

Centro Valdyba, baigdama savo dviejų metų kadenciją, nuoširdžiai sveikina gerb. Dvasios Vadus ir subaziavimo dalyves, o naująjai Centro Valdybai linki, kad su Dievo palaima jų atlikti darbai ir sprendimai tarnautų Draugijos gerovei ir susipratinimui ir būtų įnašas į jos dvasinį ir kultūrinį gyvenimą.

KLK Moterų Draugijos Centro Valdyba.

KLK MOTERŲ D-JOS MONTREALIO SKYRIUS

Skyrius įsisteigė 1952 m., kai po emigracinės bangos nemaža naujų lietuvių pastoviai įsikū:ė Kanadoje. Per 7 metus skyrius išaugo į vieną iš didžiausių ir aktyviausių sambūrių Montrealio lietuvių kolonijoje, apjungdamas senosios ir naujosios išeivų kartos katalikes moteris į vieną darnų vienetą. Vienetą, kuris, tiesa, negali pasigirti turįs savo aktyvių narių tarpe didelių intelektualinių ar visuomeninių darbe nusipelnusių pajėgų, bet yra gaivalingas ir neišoraukiamas iš kolonijos gyvenimo. Vienetą, kurio visa egzistencija remiasi kukliu ir nepretenzingu moterų nuoširdžiu darbu ir pastangomis. Moterų, kurios nesigailėdamos savo jėgų ir nebudamos asmeniškų patogumų, darbuojasi liuanistinėse mokyklose, KLBendruomenėje, Šalpos Komitete, talkininkauja Aušros Vartų parapijai, stovyklaujančiam jaunimui, glaudžiai bendradarbiauja su kitomis organizacijomis ir t.t. Skyrius laimingas galėdamas turėti šias kuklias darbininkes savo narių tarpe. Mes tuo didžiuojamės ir pagrįstai didžiuojamės. Mes turime, tačiau, ko ir liūdėti. Mes liūdime dėl tam tikros dalies save inteligentėmis laikančių moterų nepateisinamo pasyvumo ir abejumo ne tik savosios D-jos, bet ir ben-

drai visuomeniniams reikalams. Inteli-benčių, kurios nesuvokia su sąvoka susijusios moralinės atsakomybės ir pareigos. Liūdime, nes darbo daug, o darbininkių kartais stinga.

Visuomeninis pavienių D-jos narių darbas yra papildomas šalpos ir kultūrine skyriaus veikla. Skyrius aukomis nuolat remia Aušros Vartų parapiją, Vasario 16 gimnaziją, Šalpos Fondą, Vargo mokyklą, o smulkesnių aukų yra skyręs įvairioms kitoms organizacijoms ir paviniams asmenims. Kultūriniai, skyriaus narių susirinkimai stengiamasi pajavairinti paskaitomis, pakviečiant paskaitininkus ne tik iš savo kolonijos, bet ir iš toliau. Šių metų ankstyvą pavasarį skyriaus surengtas lietuvių moterų tautinių drabužių konkursas, kaip pirmas tos rūšies kultūrinis parengimas, susilaukė palankaus įvertinimo ne tik išeivijos lietuvių spaudoje, bet buvo paminėtas ir Lietuvoje. Rengiant konkursą buvo įtrauktos ir kitos organizacijos bei sambūriai, iškeliant glaudesnio bendradarbiavimo mintį.

Apie ateitį gal tiksliau yra nekalbėti. Tačiau septynių metų laiko tarpas jau leido susiformuoti tradicijoms, išryškino darbo barus ir turimas jėgas, davė praktiško patyrimo, todėl galima manyti, kad ateityje skyriaus veikla bus dar sklandesnė ir darbas našesnis.

A. Zubienė, skyr. pirmininkė.

Montrealis lanko Otavą

Per Sekmines KLK Moterų D-jos skyriaus ruošta ekskursija į Otavą praejo puikioje nuotaikoje, palikdama namams ir dalyvavusiems šeimos nariams gražių įspūdžių. Vykome į Kanados sostinę pačiu gražiausiu tulpių žydėjimo metu. Patogiu autobusu, lydimi dainų, pasiekėme Otavą prieš pietus, kur mūsų jau laukė maloni dr. M. Ramūnienė. Tuoj skubėjome į universiteto koplyčią, kur prie tulpėmis išpuošto altoriaus skyriaus dvasios vadovas ir taip pat ekskursijos vadovas Tėvas J. Borevičius, SJ, atlaikė Mišias.

Pasimeldę ir dr. dr. Ramūnų tose pačiose universiteto patalpose pavaišinti kava ir pyragaičiais, dr. Ramūnienės globoje vyko Otavos miesto apžiūrėti. Aplankę parlamentą ir kitas sostinės įžymybes, pasigrožę įvairiaspalvėmis tulpėmis, kurių žieduose pavasarį rodosi skęsta visos Otavos miestas, važiojome 20 mylių už miesto į dr. A. Šidlauskaitės ūkį. Maloni šeimnininkė čia mūsų jau lauke ir buvome maloniai sutikti.

Dr. A. Šidlauskaitė ne ūkininkauja, bet šalia savo darbo universitete, ūkį

Yorke. Knyga didoka (240 psl.), kietais viršeliais, lietuviškais motyvais spalvotas apłankas. Išvaizda graži.

Rinkinyje yra 45 pasakos: vienos fantastiškos, kitos realistinės. Vienose vaizduojami sumanūs jaunuoliai, kurie nugalėję įvairias kliūtis, kad atlikus savo uždavini, kitose geraširdės mergaitės, pasiaukojančios savųjų pagalbai; vaizduojamos piktos ir geros burtininkės, užkerėtos karalaitės ir jų narsūs išvadotojai. Tarpe jų yra lietuvių labiausiai mėgiamos pasakos: "Eglė žalčių karalienė", "Sigutė", "12 brolių juodvarnių" ir kt. Yra ir įdomių legendų apie saulę, mėnulį, asilą, arkli, tinginį žmogų ir t.t.

Knygoje yra 50 iliustracijų, puikiai atliktų Ados Korsakaitės. Keturiolios didelės spalvotos ypatingai puošia šį leidinį.

Tai labai gera dovana lietuvių kilmės vaikams, kurie jau nemoka savo tėvų kalbos arba tiems, kurie nori praturtinti savo anglų kalbos žodyną. Ji lengvai skaitoma ir iš žinomo teksto nesunku suprasti prasmę; o be to, pasakų knyga pravers ir švietimaučiams susipažinti su mūsų liaudies kūryba.

S. Zobarskui priklausio mūsų padėka už šį reprezentacinį leidinį. **M. G.**

yra pavertusi į patogią vasaros stovyklavietę miesto vaikams, gyvenamas patalpas atremontavusi lietuviškoje dvasioje ir čia, Kanados sostinės artumoje, tikrai pasijutome lietuviškoje aplinkoje. Ši lietuviška aplinka ir sava nuoširdi nuotaika, otaviškiams rodosi gerai žinoma, nes čia sutikome ir daugiau Otavos lietuvių. Pailsėję ir malonios šeimininkės dr. A. Šidlauskaitės pavaišinti lietuviška vakariene, grįžome į Otavą, kur atsisveikinę su mus taip nuoširdžiai globojusiais pp. Ramūnais jau temstant išvykome atgal į Montrealį.

Pavargę, bet pilni gražiausių išpūdžių iš Kanados sostinės ir dėkingi mus Otavoje taip nuoširdžiai priėmusiems ir vaišiniusiems, ponams Ramūnams ir dr. Šidlauskaitei, Montrealį pasiekėme tik prieš vidunaktį. **Dalyvė.**

Joninės Montrealyje

Per eilę metų jau tradicija virtęs Joninių parengimas, kurio metu pagerbiami kolonijos Jonai ir Jonės, šįmet įvyko birželio mėn. 27 d. Aušros Vartų parapijos salėje. Ir šįmet KLM Moterų D-jos Montrealio skyriaus ruoštas parengimas sutraukė pilną parapijos salę svečių. Švenčančių savo vardadienį tarpe mes turime ir skyriaus dvasios vadovą Aušros Vartų parapijos kleboną Tėvą Joną Borevičių, SJ., tad daugiau ar mažiau visas parengimas ir praėjo visų mėgiama ir populiariaus klebono pagerbimo dvasioje. T. Borevičius nuoširdžiai dirba su daugeliu organizacijų ir jo globa naudojasi ne tik lituanistinės mokyklos, bet ir visas lietuviškasis Montrealio jaunimas, tad vardinių progą mielą kleboną sveikinančių eilę rasime ir Montrealio Dramos Teatro ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės atstovus.

Žalumynais išpuoštoje salėje, grojant muzikai, visas Joninių parengimas praėjo jaukioje ir pakilioje nuotaikoje. Vakara nuotaikingai pravedė Pr. Rudinskas, savo įžanginiame žody perkeldamas visus į Joninių tradicijas Lietuvoje. **V. T-as.**

Anastazija Stankienė

Nedaug turbūt Montrealyje yra lietuvių, kurie nepažintų seniausios KLM Moterų D-jos Montrealio skyriaus narės A. Stankienės. Neseniai atšventusi 70 metų sukaktį, A. Stankienė rodosi nejauchia šios metų naštos ir savo darbu ir visada gera nuotaika prisideda prie kiekvieno skyriaus ar parapijos parengimo. Aktyvi skyriaus narė yra nuo pat jo įsisteigimo Montrealyje.

Palikusi savo gimtąją Žemaitiją dar prieš Pirmąjį Pasaulinį karą, A. Stankienė visada liko ištikima savo kraštui ir visada sielojosi savo tėvynės ir savo žmonių reikalais. Nepriklausomybės laikais vyksta išsiilgusi aplankyti savo gimtinės, norėdama pamatyti savo akimis, kaip laisvame krašte tvarkosi jos giminės ir prieteliai. Parsivežta geriausius išpūdžius. Gal šie išpūdžiai padėjo A. Stankienei suprasti geriau ir paskutiniojo karo pabėgėlius, kuriais ji visada rūpinosi ir ne vienam padėjo moraliai ir materialiai kuriantis Kanadoje. Kiek daug A. Stankienė turi bičiulių Montrealyje, rado ir tas faktas, kad 70 metų sukakčiai paminėti suruoštan pobūvį atsilankė apie 150 žmonių ir

Anastazija Stankienė ištvėrė ir savo krašto myletojos pavyzdys.

visi turėjo apie solenizantę ką nors gerą pasakyti.

Asmeniškai A. Stankienės gyvenimo kelias, kaip ir daugelio emigrantų, nebuvo rožėmis klotas. Išaugino 2 sūnus, iš kurių vienas paskutinio karo metu atidavė savo gyvybę kovodamas Kanados kariuomenės eilėse. Vėliau neteko ir vyro. Teko ir daugiau gyvenimo smūgių patirti. Tačiau kieta žemaitė nepalūžo. Skaitlingi A. Stankienės bičiuliai linki jai ir toliau geriausios sveikatos, stiprybės ir ilgiausių metų.

Al. B.

KLM Moterų D-jos Toronto šv. Jono Krikštytojo parapijos skyrius

Vasaros metas, skaitomas poilsio metas, šis skyrius ir kaitriai saulutei glamonėjant nenuleido rankų, neužvertė knygų lapų, bet ir vasaros metu atrado ką veikti.

Dar vasaros pradžioje buvo suruoštas "Obels žiedų" balius kartu ir Tautinių drabužių konkursas. Buvo premijuoti gražiausi penki drabužiai, kurių pirmoji

premią teko už vilnietišką drabužį čia gimusiai I. Kuniutytei. Kitos premijos: Augaiteinei, J. Kaknevičienei, E. Janauskienei, L. Jurenienei.

1958-59 mokslo metais šeštadienį liet. mokyklą Toronte geriausiai baigusiai mokinei Bušinskaitei skyriaus vardu buvo įteikta \$10 premija.

Aplankyta vasaros atkų stovykla ir skyr. pirm. O. Jonaitienė įteikė \$20 dovaną.

Rugpjūčio 2 d. Springhursto vasarvietėje suruoštas pobūvis-šokiai vasarotojams papildė mūsų kasą.

Rugpjūčio 15 d. — Draugijos metinė šventė Zolinė — buvo taip pat atšvęsta Springhurste. Šįmet skyriaus šventė buvo sujungta su parapijos Gerojo Ganytojo stovyklos pašventinimu, kuri praėjo daug išpūdingiau nei paprastai būdavo, nors karštas ir tvankus oras viliojo į pakrantę. Dalyvavo daug svečių. Tarp kurių matėsi ir feder. parlamento atstovas Arthur Maloney. Šventinimo apeigas atliko parapijos klebonas kun. P. Ažubalis. Prie vaišių paruošimo mielai ir labai daug prisidėjo vasarajančio ponia, už ką skyrius nuoširdžiai dėkoja.

Rugsėjo 27 d. sušauktas skyriaus visuotinis narių susirinkimas, kuriame buvo aptarti artimesni einamieji darbai. Išrinktos atstovės į KLM Moterų D-jos suvažiavimą, kuris įvyks spalio 10-11 d.d. Toronte. Skyrius talkininkauja C. Valdybai berengiant suvažiavimą ir stengiasi kad būtų kaip galima sekmingesnis.

Už tuos visus nuveiktus darbus skyrius yra dėkingas darbščiai valdybai, kurią sudaro: pirm. O. Jonaitienė, vicep. Kuniutienė, sekr. Girinienė, išd. J. Kaknevičienė, narė A. Burduliienė. Skyrių nuoširdžiai globoja Dvasios vadas kleb. kun. P. Ažubalis. **S. Petraitienė.**

Moterys visuomeniniuose baruose bei moksle

LIETUVIŲ MOTERŲ VEIKLA PALMIŲ MIESTE

Janina Narūnė

Ne nuo šiandien lietuvis atsikėlė gyventi į garsųjį Miami kurortą. Ne nuo šiandien jos yra susitaupiusios ir savo rankų darbais užsidirbusios savo nuosavas pastoges. Taigi, ir jų visuomeniškoji veikla jau nuo seniau čia pradėta.

Miami tropiškame mieste, tarp šnarėnčių palmių, lietuvių rankomis ir rūpesčiu pastatytas lietuvių piliečių klubas. Jo rūmuose buriuojasi lietuviai — vietos gyventojai ir atėjūnai — vasarotojai. Tame klube būna visi parengimai ir minėjimai, kurio organizuoja, ruošia, ar padeda ruošti lietuvis moterys. Prie jo suorganizuotas lietuvių moterų klubas.

Julija Styles visuomenės veikėja. Dirbo nuo pat jaunų dienų (dar gyven-dama šiaurinėje Amerikos daly) Marijos Vardo D-jos, Vyčių ir kitų organizacijų, prie bažnyčios choro ir vaidinimo trupės. Savo gražius atsiminimus iš visuomeninės veiklos turi surašiusi į atsiminimų knygą, kurią lydi senesniųjų laikų fotografijos.

Lietuvių Moterų Klubas Miami — tai jos vaikas. Ji šį klubą suorganizavo, šešis metus buvo jo pirmininke. J. Styles savo nepaprastą energiją patį įrengė visą virtuvę, indus virtuvėje ir valgomam kambariui, kėdes salėje, vėliavą ir t.t.

Julija dėl savo malonaus būdo yra visų mėgiama ir ji dalyvauja keliose amerikiečių org-jose. Ji daug dirba "American Gold Star Mothers" d-joje, nes josios sūnus, kuris buvo aviacijoje žymesnis pareigūnas, žuvo kare. Kaip žuvusio kario motina, ir taip pat priklauso American Legion Auxiliary organizacijai. Įdomu, kad J. Styles turi jau ne tik anūką, bet ir kelis praanūkus. Ji sako: "Vis mielai prisidedu prie visų liet. organizacijų, kurios dirba ir neša gerovę mūsų tėvynei Lietuvai".

Solistė Anita Novickaitė-Karnavičienė, gyvenanti nuo seniau Miami savo rezidencijoje Miami Beach. Yra menininkė, pasižymėjusi savo dainomis ir muzika lietuvių parengimuose. Nežinia, kas būtų buvę iš visų lietuviškų parengimų, jeigu miela Anita atsisakytų dalyvauti? Jos pasiaukojimas, tikrai, yra didelis ir nepamainomas. Kiek ji gražių liaudies dainų yra išdainavusi ir

Julija Styles prie žuvusio sūnaus kapo.

niekuomet nėra atsisakiusi užpildyti programą, kai buvo ruošiamas parengimas.

Anita Novickaitė čia Miami yra organizavusi chorą ir buvo jo dirigente. Nemažai vargo, laiko, ir darbo įdėta dėl visų repeticijų ir pirmųjų organizacinių darbų. Deja, tas choras dėl kažkokių priežasčių yra subyrėjęs — taip vargingai sukurtas... Tasai choras net bažnyčioje per pamaldas giedodavo lietuviškas giesmes.

Dainininkės A. Karnavičienės didžiulis nuopelnas tai Baltic Trio suorganizavimas: iš estės, latvės ir jos pačios — lietuvis. Reikėjo didelio atsidėjimo ir pastangų visoms trimis susidainuoti, išmokti tų dainų kalbą, tarymą, tuo tarpu, kai visos dirbo tarnybose. Visas kliūtis nugalėjęs, pasirodė Baltic Trio labai gražiai per eilę parengimų tiek lietuviškų, tiek ir kitataučių. Didelės garbės vainikas mūsų dainininkei ir organizatorei A. Novickaitei.

— Nors ir pavargau dėl šitų nuolatinių dalyvavimų, tačiau, tai dariau, mano mylimo vyro, muziko Karnavičiaus, prisiminimui ir mano brangios tėvynės, kurią pamilau, tenai gyven-dama.

Mokytoja Ona Kaulakienė visuomenės veikėja. Dar studentavimo laikais Čikagoje jau buvo įsijungusi į visuomeninę veiklą. "Lithuanian University Club" buvo jo ilgametė pirmininkė. Dalyvavo scenoje — vaidindama, deklamuodama. Dirbo Čikagos apskrities BAL Fo valdyboje, kaip iždininke, taip pat Lietuvių Taryboje.

Išsikėlusį į Miami dirbo Liet. Moterų Klubu valdyboje, Susivienijimo kuopos, BALFo ir kit. organizacijose. Yra, tarytum, prisiekusi visų oficialiųjų raštų, rezoliucijų, proklamacijų rašytoja, nes O. Kaulakienė yra vienintelė gerai mokanti anglų kalbą.

Ponia O. K. jau ilgą laiką mokytoja vietas mokykloje. Reikia stebėtis jos išstverme ir nepaprastais gabumais vikriai sujungti savo darbą mokykloje su taip plačia ir didele visuomenine

veikla. Mokyklos darbus pabaigus, sakytum, ilsisi savo gražioje rezidencijoje, tačiau ir čia laukia sąsiuvinų krūvos, įvairios namų ūkio pareigos, ir visa šerenga gyvojo inventoriaus atstovų — šunės ir katės, kurie džiaugiasi savo šeimininke pamatę sugrįžusią.

Ona Verbela — Lietuvių Moterų Katolikių Draugijos pirmininkė. Jos rūpesčiu ir pasiryžimu minėta draugija yra įkurta. Ona Verbelienė prisideda savo darbais prie kitų liet. organizacijų. Šiuo metu ji yra Liet. Moterų Klubu pirminkė. Tai moteris pilna gerų norų ir darbų, nors jai sunkiau yra pasiekti Miami miestas, nes O. Verbelienė gyvena Dania ir jos rezidencija yra: 36 S. W. 14 Str., Dania, Florida.

Kanados Išraiškos Šokio Festivalis — Canadian Contemporary Dance Festival.

Pasižymėjusi ir gabi išraiškos šokio kūrėja Jonė Kvietytė yra sumanytoja ir viena organizatorių pirmojo Kanados Išraiškos Šokio Festivalio, kuris įvyks š.m. rudenį Toronte, Kanadoje. Jame dalyvaus šokio grupės ir atskiri solistai iš visos aKnaDOS. Iki šiol lietuvių grupė, vedama Jonės Kvietytės pasirodo Toronto televizijos programoje. Šią grupę J. Kvietytė veda sėkmingai jau treči metai. Kūno kultūrą ir išraiškos šokį ji dėsto katalikių vienuolių vedamoje Loretto mergaičių gimnazijoje.

Ona Kaulakienė su vyru prie savo rezidencijos.

MOTERŲ VIENYBĖ ŠVENČIA 25 METŲ SUKAKTĮ

Emilija Čekienė

Dar ne taip seniai, prieš 70 metų, Liuda Šliupienė — Eglė buvo pirmoji Amerikoje lietuvių moteris, išdrįsusi lankyti viešus susirinkimus ir net viešai pakalbėti. O ypač didelį įspūdį jos kalba padarė 1886 m. lenkų ir lietuvių susirinkime Niujorke, minint 500 m. nuo Lietuvos krikšto, kaip rašo aušrininkas J. Šliupas savo atsiminimuose 1934 m. Ji už tą drąsą buvo daugelio peikiama ir net smerkiama, nes tuo laiku Amerikos lietuvių tarpe dar tebevyravo nuomonė, kad moterų pasaulį sudaro tik namai ir kasdieniai asmenys ar šeimos rūpesčiai, o visuomeniniam gyvenime moteris ir jos balsas neegzistavo. Ji buvo tik kieno nors

žmona, ar duktė, vertinama tiek, kiek vertas buvo jos vyras ar tėvas, nors ištikrųjų moters dvasios pasaulis niekada nebuvo siauresnis už vyrų. Taip šiai pirmajai praskynus į visuomenę kelią, tokių drąsulių lietuvių rado si vis daugiau. Viena po kitos jungėsi į lietuviškas organizacijas, o vėliau net savas ėmė steigti.

Viena iš tokių org-jų, nors įsisteigusi daug vėliau, bet štai jau sulaukė si-dabrinio jubilėjaus, kurį labai iškilmingai šventė gegužės 3-čią dieną, yra MOTERŲ VIENYBĖ.

Jos narės daugumoje buvo ir tebėra pirmosios lietuvių imigrantės ir jų dukros, išsisklaidę po didžiojo Niujorko apylinkes tarp svetimųjų. Būdamos jaunos ir atvykusios į šį laisvės kraštą be tėvų, be auklėtojų iš ilgų metų rusų caro priespaudą kenčiančios tėvynės Lietuvos, pradžioj nerado laimės ir čia. Nelengvos joms buvo naujo gyvenimo pirmosios dienos. Gyveno blogose pasaulinio didmiesčio sąlygose. Sunkus darbas, ilgas darbo valandų skaičius, o po to namų rūpesčiai ir darbai, kalbos nemokėjimas laikinai trukdė joms anksčiau susiorganizuoti.

Neatsivežė jos materialinio ar mokslinio kraičio, bet didelį dvasinį turta: tėvynės meilę, ilgesį ir patriotizmą, kurio neišmainė į svetimus, jaunas mergaites viliojančius blizgučius, bet neišjojosi giliai širdyje, kad ateityje sukūrusios šeimas, galėtų tą lietuvišką turta perduoti savo vaikams.

Šį savo nusistatymą jos griežtai vykdė. Mokė vaikus lietuviškai kalbėti, bet jautė, kad jie paūgėję netrukus iš jų rankų gali išslysti ir dingti kaip lietuviai svetimoje žmonių minioje. Tuo rūpesčiu dalinosi viena su kita, jungėsi į bendras org-jas, kur buvo svarstomi lietuviškojo gyvenimo reikalai ir kūrė vien moterų, kur galėtų pasidalinti kitų žiniomis ir patyrimu, kad tik išaugintų organizuotus stiprius savo sūnus ir dukras ir išlaikytų lietuviais.

Tų pačių tikslų siekė ir Moterų Vienybė, kurios organizavime aktyviai dalyvavo M. Strumskienė — Jokubaitienė, J. Valukienė. I. Trečiokienė, Garšvienė, Ščegauskienė, Atkočaitienė ir k.

Kol apie dalyką nekalbi, atrodo, kad jo ir nėra, sako Oscar Wilde. Dar daugeliui gal nėra žinoma ir Moterų Vienybė, o tik pažvelkim, kiek daug jų nuveikta per tuos 25-rius metus. Į plačiąją visuomeninę veiklą vienybietės įsijungė pačioje savo jaunystėje, pilnos entuziazmo ir išstvermingo pasiryžimo spręsti įvairias moterų problemas, remti lietuvišką sąaudą, šelsti neseniai nepriklausomybę atgavusios, ilgus caro priespaudos ir karo nualintos tėvynės našlaičius, studentus bei vargan patekusius čionykščius lietuvius. Jos pačios aukėjo ir rinkliavas organizavo visokiems neoriklausomos Lietuvos reikalams remti.

Sakoma, kas neina pirmyn, tas žengia atgal, bet Moterų Vienybė neat-silikio nuo gyvenimo. Jos veikla neužsidarė vien savos org-jos rėmuose, bet plėtėsi, jungėsi į didžiąsias lietuvių kultūrines, šalnos bei politines org-jas, kaip ALTas, BALFas, ALTS-ga, dabar PLB-nė ir kt.

Gera žinodamos, kad kiekvieno visuomeninio, o tuo labiau šalpos darbo pagrindas yra pinigai, Moterų Vieny-

Regina Kulytė, Miss Freedom, ir lietuvių grupė Carnegie Hall, New Yorke, žygiuoja pavergtųjų tautų minėjime.

bės narės, jieškojo būdų ir priemonių sukelti kuo daugiau lėšų, kad galėtų plačiau išvystyti veiklą ir didesniu įnašu dalyvauti lietuviško darbo baruose. Tam jos ruošė įvairius parengimus, kurių programas nemokamai atlikdavo talentingos jų narės, jų dukros ir kt. Įvairūs koncertai bei kitos pramogos suteikdavo progos susipažinti, bendrauti ir net lietuviškas šeimas kurti jaunimui.

Ir, kai 1940 m. komunistiniai okupantai vėl užslėpino Lietuvos laisvę, o to pasėkoje laivuose Europos kraštuose atsirado daug lietuvių tremtinių, vargstančių su mažamečiais vaikais, palikusių tėviškę, turtą ir artimuosius, kenčiančių materialinį ir moralinį skurdą, Moterų Vienybė, neabejodama ir jiems ištisė pagalbos ranką. Jų pastangomis, lėšomis ir nuo tiesioginio darbo pavargusiomis rankomis supakuoti siuntiniai plaukė į užjūrį sušelpiti

mus, o mes už tai likome dėkingos joms ir skolingos.

Sužinojusios apie skaudų likimą lietuvių ištremtųjų Sibiran, vienybės ir jiems atskubėjo suteikti paramą aukomis ir siuntinukais. Prasidėjus naujai imigracijai į šį kraštą, jos kvietė į jų eiles jungtis ir naujas ateives, kurios papildė ir taip gausingą narių skaičių.

Moterų Vienybė tai yra sąmoninga lietuvių moterų org-ja, kitaip sakant, neišskiriama bendrų vargų ir džiaugsmų šeima. Jos 25 metų sukaktis sako, jog tai buvo visų vienybiečių bendrai mintas kelias, gyventa bendrais rūpesčiais ir džiaugsmais, nes jos niekada nepamiršo aplankyti, paguosti sergančių ar kitokion nelaimėn pateksią narę.

Kaip matome, Moterų Vienybės narės savo organizacinėje šeimoje tuos 25-rius metus praleido gražiausią gyvenimo dalį — visą jaunystę. Pirmi-

ninkėmis buvo: C. Garšvienė, A. Buivydienė, M. Strumskienė-Jokubaitienė, U. Bacevičienė, O. Valaitienė ir dabar jau keli metai pirmininkauja P. Simėnienė.

Šios sukakties proga norisi joms palinkėti, kad Moterų Vienybė sulauktų auksinio, deimantinio ir kitų jubilėjų.

E. KARDELINĖS MUZIKOS STUDIJOS DEŠIMTMETIS

Lietuvos Valstybinės Operos solistė Elzbieta Kardelienė, karo, okupacijų ir tautos nelaimių atbloškta į Kanadą ir apsisistojusi Montrealyje, pradėjo muzikos mokytojos darbą. Šį pavasarį buvo paminėtas pirmasis dešimtmetis Montrealyje veikiančios jos vadovaujamos Muzikos Studijos, kurią pastoviai lanko apie dvidešimt mokinių, daugiausia mokyklinio jaunimo.

E. Kardelienės Muzikos Studijoje mokoma skambinti fortepionu, solinio dainavimo, teoretinių dalykų ir, kas mūsų lietuviškojo jaunimo auklėjimo srity ypatingai svarbu, kone viena kita muzikos mokykla negali duoti — visi mokomi dainuoti lietuviškas dainas. Studijos vedėjos tikslas — ne tik tai išmokyti mokinius pasirinktos specialybės dalyko, bet ir duoti jiems muzikines kultūros sampratą, kiek galima plačiau juos supažindinti su lietuvių liaudies ir lietuvių kompozitorių muzika, ir muzikos kūriniais. Turint galvoj šiuos E. Kardelienės tikslus, jos darbas ir įdedamos pastangos mūsų lietuviškojo jaunimo auklėjimo srityje įgauna dvigubai didesnę svarbą. Lietuviškoji visuomenė Montrealyje E. Kardelienės darbą auklėjant mūsų tautos žiedą, mūsų jaunimą, giliai įvertina ir studijos darbą remia savo gausiu atsilankymu į studijos rengiamus koncertus.

Studija kasmet pavasarį suruošia metinį mokinių koncertą, kuriame mokiniai pasirodo su mokslo metų pasiekta pažanga. Šimet pavasarinio koncertu buvo atžymėtas ir Muzikos Studijos veiklos dešimtmetis. Šių koncertų metu klausytojai gerai gali sekti mokinių pažangą ir pastebėti, kad yra labai gabių mokinių, kurie po 3-4 metų darbo rodo savo meniškumą sugebėjimus.

Lietuvos Operos solistės Elzbieta Kardelienės Muzikos Studijos dešimtmetį sukaktuvinio koncerto 1959 m. dalyviai. Vidyje sėdi mokyt. E. Kardelienė.

Pabaltijo valstybių Moterų Taryba

Emilija Čekienė

Mums gerai žinoma, kokią didelį įnašą lietuvių moterys yra davę ruošiant mūsų tautą atgimimui. Jos veikė pavieniai ir organizuotai.

Jau 1907 m. rugsėjo 23-24 d.d. įvyko pirmasis ir plataus masto moterų suvažiavimas Kaune, nors to suvažiavimo pati iniciatyva ir ne iš jų pačių buvo kilusi. Joms talkininkavo tų laikų veikėjai vyrai ir itin kunigai. Suvažiavimo programa buvo gan plati, kurią sudarė moterų kultūriniai uždaviniai, jų organizavimas, rūpinimasis spauda, priaugančia karta, namų ruoša, liaudies menu, profesiniu pasiruošimu ir atsišaukimu į Lietuvos moteris, skatinant pagyvinti judėjimą.

Savo priimtus teorinius nutarimus, išvažinėję po visus Lietuvos kampus moterys stengėsi įgyvendinti praktiškai ir jos tai įvykdė. Lietuvių moterų judėjimas pagyveno, kuris tęsėsi vis plačiau per visą Lietuvos atgimimo laikotarpį ir jai atgavus nepriklausomybę.

Gi antrą kart bolševikams okupuojant Lietuvą, 1944 m., daliai mūsų tautos nuo žiauraus okupanto pasitraukus į vakarus, lietuvių moterų judėjimas, tiek likusių gimtajame krašte, tiek laisvą pasaulį pasiekusių, sustojo. Klaukūs karo įvykių pergyvenimai, egzistencinė kova dėl gyvybinio išsilaikymo laikinai užslopino dvasinį lietuvių moters pasaulį.

Tačiau neilgai trukus, vos tik pasibaigė II pasaulinis karas, lietuvių moterys vėl nebesitenkino vien individualiu siauros šeimyninės aplinkos gyvenimu ir apsvaistę, jog išsivės moters gyvenimas ir tėvynės vargai reikalauja iš lietuvių moters dar platesnės veiklos, nei nepriklausomoj Lietuvoj, todėl, kad darbas būtų sėkmingesnis, nutarė dirbti kartu su tų pačių interesu siekiančiomis kaimynėmis latvėmis ir estėmis. Tuo tikslu 1947 m. kovo 8 d. Esslingene, Vokietijoje, įsteigė Pabaltijo Moterų Tarybą, sudarytą instituciniu pagrindu iš visų trijų Pabaltijo tautų po 8 narses, iš kurių į pirmąją prezidiumą buvo išrinkta dr. Marija Žilinskienė, latvė Tekla Aizkrauklis ir estė Mall Jurma. Tarybos pirm. pareigas pradėjo dr. M. Žilinskienė, pirmininkaudamos kiekviena tautybė iš eilės.

Pabaltijo Moterų Tarybos pagrindinis tikslas buvo bendra kova dėl to paties likimo ištiktų Pabaltijo tautų išsilaikymo, draugiškumo dvasioje auklėjimas šių tautų jaunimo, kuris vėliau šį pradėtą darbą tęstų toliau.

Tuoju buvo ir imtasi konkrečiau darbo. Ruošiami baisiojo birželio minėjimai, rašomi memorandumai šeimų skyrimo reikalu imigruojant, dedama pastangų pagerinti gyvenimo sąlygas stovyklose, kad apsaugojus šeimas nuo džiovos, šaukta moterų suvažiavimai, ruošiami minėjimai, jaunimui šventės su paskaitomis, rašomi atsišaukimai į pasaulio moteris, nušviečiant šių trijų tautų tragediją ir k. Kitaip sakant, mūsų krašto istorija ėmė kartotis.

Paskutinis PMT suvažiavimas įvyko 1948 m. birželio mėn., Wuerzburgėje, Vokietijoje. Tame suvažiavime lietuvių priėmė statutą, liečiantį lietuvių mote-

ry atstovavimą PMT, o taip pat buvo išrinkta Lietuvių Moterų Atstovybė, veikianti ir atskirai nuo latvių ir estų, kurios pirm. liko dr. M. Žilinskienė, o 1949 m. pavasarį, jai emigravus į JAV, V-bes, pirmininkės pareigas perėmė Birutė Novickienė. Gi jai ir latvių bei estų atstovėms į šį kraštą atvykus, PMT prezidiumas 1950 m. vasario 16 d. nutarė pradėti veiklą New Yorke, kurio vadovavimą perėmė estė Mall Jurma, pirmininkavusi tris kadencijas iš eilės. Tačiau lygiagrečiai nenustoję dirbti ir Vokietijoje likusi PMT narių dalis, o lietuvių daugiausia A. Grinienė, Mašalaitienė ir k. asmenyje.

1953 m. vasario 21 d. Birutės Novickienės iniciatyva buvo įsteigtas New Yorke, gana skaitlingas narių skaičium Lietuvių Moterų Atstovybės klubas ir kiek anksčiau Muenchene Vokietijoje. Klubas pirm. išrinkta buvusi nepriklausomos Lietuvos Moterų Tarybos narė V. Jonuškaitė-Leskaitienė, kuri ir iki šiol kasmet perrenkama tebeprirmininkauja.

Po to, B. Novickienei iš pareigų pasitraukus, LMA ir vėliau PMT pirmininkavimą perėmė Ligija Bieliukienė, parodžiusi tam darbui daug pasiaukojimo ir didelio ryžto.

Šalia veiklos su Pabaltijo kaimynais, LMA pirm. L. Bieliukienės pastangomis buvo įsteigta tokių klubų ir kituose miestuose bei kraštuose. Šiuo metu veikia: New Yorke, Čikagoje, Clevelande, Bostone, Philadelphijoje, Waterbury, Paterson, Vašingtone (visi JAV-bės), Vokietijoje — Muenchene, Stuttgarthe, Huetttenfelde, Gautingen, Italijoje — Romoje ir Londone, Anglijoje.

Šie visi klubai dirba atskirai nuo PMT Tarybos, tačiau ją remia. Aplamai, Lietuvių Moterų Atstovybė yra šių visų klubų centrinis organas.

Kad būtų platesnė veikimo dirva,

PMT dėjo pastangų dar Vokietijoje 1948 m. ir buvo priimta nariu į General Federation of Women Clubs. Tai didžiausia tarptautinė moterų organizacija turinti 11 milijonų narių, kuri kasmet ruošia gausius suvažiavimus. Todėl šia PMT turėjo daug progos išpopuliarinti Pabaltijo valstybių tragediją. Tūkstantinėms GFWC narių auditorijoms jos skaitė paskaitas apie savo kraštą, demonstravo tautinius drabužius, ruošė tautodailės parodėles suvažiavimų metu ir k. Visa tai atkreipia ne tik narių, bet ir svetimųjų spaudos dėmesį. Jų ištisos kalbos yra tilpę rimtuose, milijoninį tiražą turinčiuose dienraščiuose su nuotraukomis. O be to, ta praga jos dalina ir propaagandos tikslu literatūrą anglų kalba.

Itin platų atgarsį mūsų moterų pastangos sutiko GFWC kongresuose Vašingtone, D.C., 1953 m., kuriame nemaža pasidarbavo N. Paramskienė, L. Bieliukienė ir Kanados vardu A. Devevienė; Philadelphijoje 1954 m., kur lietuves atstovavo L. Bieliukienė, J. Augaitytė, V. Leskaitienė ir T. Stiklorienė, 1950 m. Bostone ir 1952 m. Minneapolyje, Minn., kur dalyvavo tik L. Bieliukienė. 1958 m. PMT atstovavo su geru pasisekimu Detroite Marija Sims.

Tokie kongresai vyksta kasmet, bet gaila lietuvių nevisuose gali dalyvauti dėl tiesioginio darbo ir nemažų išlaidų sąryšį su tuo, o būtų labai naudinga, nes be paskaitų, parodėlių, jos gauna progos kalbėti ir per radiją, jos reprezentuoja mūsų tautą, kalba apie Lietuvą, įgyja daugiau draugų bei simpatijų Lietuvai, nes tuose GFWC kongresuose kasmet dalyvauja apie 3.000 narių bei garbingų svečių.

L. Bieliukienės iniciatyva Pabaltijo Moterų Taryba 1956 m. buvo priimta konsultatyviniu nariu į Pavergtąsias Tautas, kur ir šiuo metu tebedalyvauja kultūrinė ir ekonominė komisijos.

Per tą 12 metų savo imigracinės veiklos laikotarpį, Pabaltijo Moterų Taryba yra atlikusi daug ir didelių darbų

Pabaltijo Moterų Tarybos suvažiavimo, įvykusio 1959 m. kovo 14 d. New Yorke, lietuvių atstovės posėdžiauja. Iš kairės į dešinę: Br. Tautvilienė (Vašingtonas), V. Jonuškaitė-Leskaitienė (New Yorkas), E. Gimbutienė (Bostonas), L. Bieliukienė — pirm., I. Galinienė (Bostonas), J. Augaitytė (Philadelphia), I. Keraitienė (Paterson).

ne tik kultūrinėje, bet ir politinėje srity.

Šiuo metu PMT sudaro: pirm. Ligi-ja Bieliukienė, Elija Druva, Mall Jurma, Daina Dambrowskis — sekr., Salomėja Narkeliūnaitė — spaudos atstovė, Juta Kurman — atstovė Pavergtose Tautose ir 3 New Yorko LMA klubų pirmininkės: V. Jonuškaitė, Alse Saue ir Olga Gulbis.

Pažymėtina, kad ši PMT veikla yra tartum tęsinys nepriklausomoje Lietuvoje veikusių Moterų Tarybos, kurios iniciatorė ir pirmoji pirm. buvo Mašiotienė, vėliau V. Lozoraitienė dabar suorganizavusi LMA klubą Romoje, Italijoje.

Tenka džiaugtis, kad lietuvė moteris, tęsdama savo sesių, atgimimo laikų moterų pavyzdžiu, nepalūžta ir, kad ir sunkiausiose aplinkybėse, atiduoda savo įnašą Lietuvos ateičiai kurti. Todėl, jei jų pavyzdžiu paseks ir mūsų jaunosios mergaitės, lietuvius niekur nežus, nenutrupės tautai ir Lietuva dar prisikels.

Nereikia pamiršti, kad šioj organizacijoj sugeba dirbti kartu susibūrę įvairių ideologinių įsitikinimų moterys. Čia jos nepolitikuoja, grupėmis nesiskirsto, bet visai savo veiklai deda pagrindą bendrą visas jungiantį lietuviškumą.

1-sis Pabaltijo Moterų Tarybos suvažiavimas Amerikoj įvyko š.m. kovo 14d., Baltų Laisvės namuose, New Yorke, kur suvažiavusios moterys aptarė organizacinius reikalus, tikslų bei uždavinių vykdymą ateičiai.

Suvažiavimą atidarė PMT pirm. Ligija Bieliukienė, trumpai apibūdindama šios Tarybos veiklą bei nušviesdama praėjies nueitą kelią per 12 metų, o taip pat ir ateičiai numatomus atlikti darbus, o ypač kovoje dėl šių trijų tautų laisvės.

Įdomų referatą — Pagrindiniai sunkumai pabaltiečių įsikūrimo ir prisitaikymo naujoms gyvenimo sąlygoms — skaitė G. Anneline. Jaunimo problemos — dr. D. T. Grinberg paruoštą paskaitą skaitė M. Gulbis. Gi J. Kurman nušvietė Pavergtųjų Tautų paskirtį, veiklą ir PMT dalyvavimą joje konsultatyviniu nariu.

Iš suvažiavimo atstovų pranešimų išryškėjo, kad PMT klubai aktyviai reiškiasi, o ypač lietuvės, kurias atstovavo I. Galinienė ir E. Gimbutienė iš Bostono, Mass., J. Augaitytė iš Philadelphijos, Pa., Br. Tautvilienė iš Vašingtono, D.C., O. Skaulaitienė iš Waterburio, Conn., I. Keraitienė ir Kažauskienė iš Paterson, N.J., ir V. Jonuškaitė-Leskaitienė iš New Yorko. Taip pat dalyvavo iš kiekvieno minėto miesto ir daugiau atstovų patariamuoju balsu.

Žodžių suvažiavimą sveikino VLIKo pirm. dr. A. Trimakas, konsulas A. Šimutis, Lietuvos Laisvės Komiteto pirm. V. Sidzikauskas, Ežilių moterų vardu sveikino šios org-jos pirm. Brakienė, Moterų Vienybės vardu P. Šimėnienė, Women for Freedom of Europe pirm. Mrs. Paterson.

Raštu sveikinimus atsiuntė: Lietuvos atstovas Vašingtone J. Kajeckas ir ponija, Generalinis konsulas New Yorko J. Budrys su ponija, V. Lozoraitienė iš Romos, latvių ministro žmona Zarinš, PLB pirm. J. Šlepetys, BALFo vardu kun. L. Jankus, B. Novickienė, Pab. Mot. Tarybos pirmoji pirm. dr. M. Ži-

linskienė ir daug kitų.

Amerikos Balsas suvažiavimą užrekordavo, o L. Bieliukienė dar specialiai įkalbėjo.

Suvažiavimo šūkis buvo — Tiesą mūsų ginklas. Nutarta siekti didesnio apsijungimo; plėsti organizacinį tinklą; šaukti kartą į metus suvažiavimus; padaryta plati darbų apžvalga ir išrinkta nauja vadovybė.

Lietuvės turėjo ir atskirus savo pasitarimus, kur aptarė saviveiklos klausimus ir išsirinko Pabaltijo Moterų Tarybos lietuvių atstovybę, kitaip sakant, centro valdybą, kurią sudaro: pirm. Ligija Bieliukienė, sekr. Viktorija Čečetienė, Vincė Leskaitienė, dr. Marija Kregždienė, Salomėja Narkeliūnaitė, Angelė Zubkuvienė ir Emilija Čekienė.

Premijos ir konkursai

"MOTERS" PREMIJOS

Stasio Šalkauskio vardo ateitininkų kuopa Hamiltone, Kanadoje, atžymėdama savo veiklos dešimtmetį, skiria \$50 premiją už geriausiai parašytą straipsnį tema: "Lietuvės katalikės moters misija išeivijoje". Straipsnis turi būti ne ilgesnis kaip aštuonių mašinėlė rašytų puslapių (eilutę praleidžiant).

Jury komisiją sudaro: kun. dr. Pr. Gaida, KLK Mot. D-jos CV dvasios vadas, Antanina Grajauskaitė, Hamiltono atkų kuopos sekretorė, ir Elena Senkuvienė, Toronto Prisikėlimo parapijos LK Moterų D-jos skyriaus narė.

Straipsnius, pasirašytus slapyvardžiu, o atskirame voke tikrąja pavarde, siųsti iki š.m. lapkričio mėn. 1 d. šiuo adresu: Jury Komisijai, 46 Delaware Ave., Toronto 3, Ontario, Canada.

PREMIJA "MOTERS" PLATINTOJAI

Kun. dr. Juozas Prunskis, "Draugo" kultūrinio priedo redaktorius, skiria \$50 premiją tai "Moters" platintojai, kuri nuo š.m. birželio mėn. 1 d. iki 1960 m. kovo mėn. 1 d. surinks daugiausiai prenumeratų. Premija pagal laimėtojos pageidavimą gali būti išmokėta ir vertingomis knygomis.

Kanados Liet. Kat. Moterų D-jos Centro Valdyba ir "Moters" redaktorė.

KONKURSAI KANTATAI PARAŠYTI

Pirmosios Dainų Šventės Komitetas ir Lietuvių Muzikos Komisija yra paskelbę konkursą kantatai arba kitokiai tokios pat apimtys kūriniui parašyti šiomis sąlygomis:

1. Muzikos kūrinyje rašomas paties kompozitoriaus pasirinktu tekstu (pageidaujama patriotinio turinio) mišriam chorui su solistais ir akompanimentu išpildant, trunkas 10-15 minučių.

2. Konkurse dalyvauti kviečiami lietuviai kompozitoriai, bet kiekvieno kompozitoriaus prašoma konkurse dalyvauti tik su vienu kūriniu.

3. Ne kompozitoriaus ranka perrašytas rankraštis - klavyras, pasirašytas slapyvardžiu, pristatomas ligi 1959. XII. 31. Šiuo adresu: Mrs. Alice Stephens, 64 East Van Buren St., Room 514, Chicago 4, Ill. Atskiram užklijuotam voke pridedamas kompozitoriaus adresas ir

slapyvardžio paaiškinimas pavarde.

4. Gautus rankraščius apsvartys jury komisija, kuri pirmoj eilėj įvertins kūrinių meninį lygį, antroj eilėj — tikrumą mūsų sąlygoms, ir išrinks kūrinių, kuris galės būti išpildomas 1961 m. II Dainų Šventėje Chicagoje.

5. Atsižvelgiant į tai, kad atrinktas kūrinyje galės būti išpildomas Dainų Šventės programoje, pageidaujama akompaniamento, kuris, reikalui esant, galėtų būti atliktas vargonų ir fortepiono arba ir orkestruotas; vokalines dalies pageidaujama tokios, kad būtų pagėjama paruošti vidutinio pajėgumo chorams.

6. Jury komisija gali nutarti, kad iš atsiųstųjų neatsiranda atrinktinio kūrinių.

7. Atrinktojo kūrinio kompozitoriui įteikiama \$1.000 premija. Premiją skyrė I Dainų Šventės Komitetas ir ji įteikiama II Dainų Šventės metu.

8. Lietuvių muzikos komisijos teisės premijuoto kūrinio atžvilgiu:

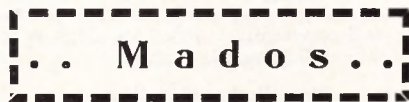
a. leidžia premijuoto kūrinio pirmąją laidą;

b. spausdina ar kitaip multiplikuoja premijuoto kūrinio balsus, tą kūrinių rengiant II Dainų Šventei;

c. premijuotas kūrinyje niekur negali būti pildomas viešai pirm, negu jis bus išpildytas II Dainų Šventės programoje.

9. Su nepremijuotų kūrinių autoriams tų kūrinių išleidimo ar panaudojimo reikalu galės būti tariamasi atskirai.

10. Jury komisijos sąstatas bus paskelbtas vėliau.

PARYŽIAUS IR NEW YORKO DUOKLĖ MADŲ PASAULIUI

Donutė Paškevičiūtė

Paryžiaus ekstravagancija

Šįmetinio rudenio madų naujienos gyvai pasireiškė Paryžiaus ir New Yorko kolekcijose. Paryžiaus madų salionai — Dior, Ricci, Cardin, Chanel — demonstravo daugiau ekstravagantiškus nei patogius rūbus. Dior drabužių ilgis buvo trumpiausias: kartais lygus su keliu, kartais net trumpesnis. Tuo tarpu Landvin demonstravo drabužių ilgį, siekiant beveik pusę spindžio žemiau kelių. Gi tikrumoje šįmetiniai drabužiai Amerikoje bus gana nuosaikūs ilgio: nei per trumpi, nei per ilgi.

Visose kolekcijose matėsi daug kristalo papuošalų, nešiojamų augštai ir standriai apie kaklą, bei daug spalvotai margų batų, kaišytų įvairiais papuošalais. Spalvos vyravo gana aštrios tiek dienai, tiek vakarui pritaikytuose drabužiuose. Matėsi aštriai raudoni kostiumėliai; juodo, aprikosinio ar raudono satino vakariniai rūbai; rožiniai raudono aksmo, juodos taftos, juodo šifono ir daugybės mezginių vėlyvo popiečio suknelės.

Chanel demonstravo kietas medžiagos beretę, nešiojamą ant viršugalvio su papuošalais. Chanel taipgi įvedė elegantišką sabalų pamušalą trumpam vakariniam juodo aksmo kostiumėliui, dieniniam sportiškam languotam kostiumėliui ir plačiam vakariniam brokato apsiaustui.

Paryžius šįmet davė vadinamąjį pla-

tų, didžiulį paltų-apsiaustų, plačiomis rankovėmis, išsiutomis taip, lyg sudarytų paleriną. Kai kurie šių apsiaustų yra kirpti labai plačiai, kartu tačiau taip, kad kristų žemyn lengvai ir gracingai. Kai kurie jų turi savus kapišonus. Šituos apsiaustus lengvai pasisavino amerikiečiai madų ekspertai, juos plačiai piršdami šio krašto moterims. Paryžiaus madų salionas Heim dargi puošė šiuos apsiaustus su kailių pamušalais, o tai šįmet yra ir Amerikoje naujausias mados šūkis.

Elegantiskasis Paton salionas šiai žiemai ir rudenii davė dvį naujas vakarinės vilnones sukneles, siekiančias ligi kauliukų — naujas ilgis šiam sezonui — baltas ir papuoštas vien perliniais guzikėliais.

Tuo tarpu Lanvin Castillo sukurtos vakarinės suknelės buvo žymiai puošnės: kinietiško geltono brokato su tos pačios medžiagos apsiaustais, mezginių ir daugybės blizgančių kombinacijos bei šįmet garsiosios suknelės, susidedančios iš sijono ir bliuskutės, nešiojamos su puošniais kašmiro megstukai.

Paryžius šįmet pamego baltą spalvą: satiną ir vilną. Satinas vartojamas daugiausia vakarinėms suknelėms, to pačio iki kauliukų ilgio, tačiau jis sutinkamas ir trumpose popiečio suknelėse su tos pačios medžiagos apsiaustais.

Visoms moterims, kurios norėtų atrodyti šiek tiek paryžietiskai, nebūtinai minėtus drabužius nešiodamos, amerikiečiai madų kūrėjai pataria augštą, be bangų "Pompadour" šukuoseną, berebę ant viršugalvio su blizgančiais papuošalais, baltas sukneles vėlyvai popietei ar vakarui ir labai standžiai apie kaklą nešiojamus kristalus.

New Yorko nuosaikumas

Jei Paryžius, ypač Dior, su savo kolekcijomis buvo ekstravagantiškas, jei drabužiai ten buvo kurti nebūtinai patogumų turint galvoje, bet daugiau norą iššaukti pasigėrėjimą fantastiškais kūriniams, tai New Yorkas, reikia teigti, buvo nuosaikesnis. Amerikoniškieji madų kūrėjai šįmet koncentravosi kostiumėliuose — suknelėse bei vadinamuojuose "walking suits", t.y. kostiumėliuose su beveik iki kelių ilgumo švarkais. Jei suknelė yra pusiau kostiumėlis, tai ji yra siaura. Jei suknelė yra be žakietėlio, tai jos linijos yra grakščiai bei lengvai krintančios. Net ir vakarui šįmet buvo sukurta daugybė kostiumėlių iš damasko, brokato arba aksomo. Šio rudens ir žiemos sezonui dar viena naujiena: juo iškilmingesnė yra progą, tuo labiau uždara vakarinė suknelė.

Tačiau ir New Yorkas davė šįmet savo prašmatnųjį liuksą: kailius. Kailiai šįmet nešiojami visur ir visoki: kailiniai šalikai (stoles), kailinės apikaklės, kailiniai žakietėliai ir paltų pamušalai, kailinės skrybėlės.

Rugsėjo mėnesio madų žurnalas "Vogue" davė žavėtingą rudeninę kolekciją apžvalgą. Čia matėsi juodi ar languoti (tweed) kostiumėliai, vidutinio ilgio žakietėliai, dažnai nešiojami su diržu bei kostiumėliai su sidabrinių lapių ar leopardo kailio žakietėlių pamušalais.

Dieniniuose drabužiuose, ypač apsiaustuose ir kostiumėliuose, vyrauja prislopintos spalvos: ruda, rudos ir juodos spalvos kombinacija, pilksvai žalia, granato raudona, rami geltona bei daug pilkumo languotose medžiagose.

Ypač pabrėžiama amerikietiškos ko-

lekijose šįmet buvo kailinė skrybėlė. Skrybėlės dažnai gana didokos, uždegiančios beveik visus plaukus, tačiau kylančios į augštį nuo veido. Kai kurios yra sabaly kailio ant aksomo karūnėlės; baltai juodo kailėlio, imituojančio zebro margumą, oposumo kavos spalvos beretė, leopardo turbanas, baltos nutrios papacha ir t.t.

Nors amerikietiškių rūbų kirpimai yra patogesni ir ne tokie ekstravagantiški savo išvaizda nei paryžietiškieji, tačiau tame pačiame jau mūsų minėtame "Vogue" žurnale visi vadinamieji "originalai" yra nepaprastai brangūs. Pvz. popietinė raudonos granato spalvos aksominė suknelė — \$70, tokios pačios medžiagos juoda vakarinė suknelė — \$200, kai kurie popietiniai kostiumėliai — \$245, apsiaustai — \$400. Aišku, kad tokios kainos plačiąją publiką įgailina pirkti tikrai kopijuotus rūbus bei koncentruoti dėmesį į sintetinius kailius.

Rudens ir žiemos mados vidutinei vartotojai

Apsilankius dviejuose madų demonstravimo vakaruose, kurių vienas buvo taikytas jaunoms merginoms, gimnazistėms ir studentėms, o kitas — suaugusioms moterims, teko pastebėti gana skirtingą nuo prašmatniųjų, originaliųjų kolekcijų vaizdą.

Jaunoms merginoms demonstruojamieji rūbai susidėjo iš sportinių apsilvilkimų, apsiaustų ir vakarinių suknelių. Pirmučiausiai buvo demonstruojamos ankstyvam rudenii pritaikintos vadinamojo Jamaica ir Bermuda stiliaus trumpos kelnaitės, daugiausiai nešiojamos su įvairių spalvų megztiniais ir žemų kulnų sportiniais bateliais. Gi žiemos metui demonstruojamos buvo ilgos, siauros kelnės. Čia dažnai vyravo pilkos ir juodos spalvos, pagyventos žalių, gelsvų, raudonų bei mėlynų spalvų megztinukais.

Šįmetiniam sezonui beveik taisykle virto ir vadinamos "danskins" t.y. ilgos, stiprios, nepermatomos kojines, nešiojamos tiek prie trumpų kelnaičių, tiek prie sijonėlių. Apie šias kojines reikia pasakyti, kad jos yra labai praktiškos, nes jų pagalba jaunos merginos sutau-pys, susilaikydamos nuo ne taip jau patvarių permatomų kojinių. Tačiau jos labai storina kojas, nors šiaip jau savo spalvomis (o jų yra visokių ir daugiausiai labai ryškių) pagyvins šįmetinį sportinį apsirėngimą.

Apsiaustuose naujovė yra vadinamas

"Shaggy dog" sintetinis kailis. Tai yra labai lengvas, pasipūtęs, ilgo plauko ir dažnai vos kelis svarus tesveris rūbas. Šių apsiaustų yra geltonos, raudonos ir baltos spalvos. Medžiaginiai apsiaustai dažnai languoti, kai kurie kirpti labai laisvai ir plačiai, kai kurie palikti tiesiose klasikinio sportinio apsiausto formose. Tiek apsiaustuose, tiek languotuose bei lygios medžiagos sijonėliuose vyrauja nauja žalia spalva, vadinamoji "loden green" arba tirolietiškoji žalioji.

Vakarinės suknelės dažniausiai paprasto ir tiek kartų jau praėjusiuose sezonuose matyto kirpimo, dažnos iš šifono ir taftos, nuolat sutinkamų spalvų: žaismingų raudonų, visokių atspalvių smelinių, aštrių mėlynų ir t.t.

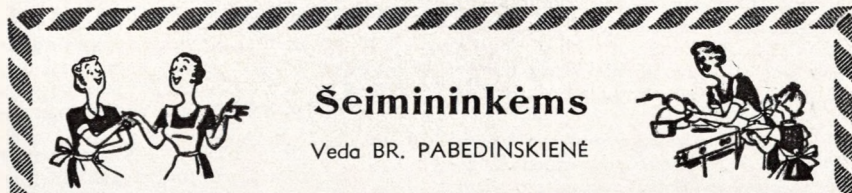
Suaugusioms moterims demonstruojamas buvo mūsų jau minėtas kostiumėlis-suknelė. Dažnai juodas, pailgu iškirpimu paženklintas žakietėlis su sintetinio ilgo plauko kailine apykakle. Apsiaustai buvo iš to pačio sintetinio kailio trumpo plauko atmainų, dažnai abipusiai (galima nešioti išvertus) iš baltos ir pilkos spalvos.

Popietinės suknelės vyravo vilna. Naujas šiam sezonui yra rankovių kirpimas: jos dažnai trumpesnės nei praėjusių metų trijų ketvirčių, bet platesnės.

Vakarinės suknelės tiek trumpose, tiek ilgose vyravo jau anksčiau sutiktas klasikinis kirpimas. Spalvos: nuo šviesiai geltonos iki juodos. Kai kuriose vakarinės suknelės persvarą sudarė mežginiai.

Kojinės šįmet vis dar pasilieka įvairių atspalvių, nors batuose jau žymu kitokia itaka. Nors smailas batas dar vis užima svarbią vietą, tačiau šį sezoną jau įžengė ir naujas stilius: ovalinis, šiek tiek prilotais pirštais priekis ir iš odos sluogsnelių sudeta piramidinė kulnis, patogiai vaikščioti, tačiau atrodanti pernelyg sportiškai ir ne taip gracingai, kaip praėjusį sezoną matyta grakšti kulnis. Batų spalvose vyrauja gana kaprizingos spalvos: įvairių atspalvių žaliasios, rudosios, galop net violetinės.

Kituose mažičiuose, bet lygiai svarbiuose kosmetikos dalykuose šįmet pasirodė įvairių atmainų lūpų pieštukai, nauji kremai, patobulinti naminiai pusmetinių skysčiai ir daugybė kitų smulkių kosmetikos priedų. Tiek naujieji madų kūriniai, tiek kosmetika yra kūrėjų atiduoti į pardavėjų rankas ir laukia pirkėjų bei vartotojų.

Šeimininkėms

Veda BR. PABEDINSKIENĖ

Kepimas po atvira ugnim (broiling)

Kepant elektrinėje krosnyje po atvira ugnim, krosnies duris laikyti truputį praviras. Garadėlius ant kurių dedama mėsa patepti riebalais, kitaip mėsa kimba prie jų. Kepimo greitis kontroliuojamas pakeliant arba nuleidžiant garadėlius. Norint staigiau garadėliai keliai augščiau.

Mėsa — steak'as storumo 1 arba 2 inč. turi būti kambario temperatūros.

Nuimti nereikalingus riebalus nuo mėsos, įpjauti kraštus. Mėsą patepti sviestu ar alyva, dėti ant ištepų garadėlių kišti į karštą krosnį maždaug 2-3 inč. nuo liepsnos. Jei mėgstama gerai iškeptas dėti žemiau, maždaug 4-5 inč., tada keposi ilgiau, vidus geriau iškepa ir ne taip apdega viršus. Nedruskinti kol visiškai neiškepa — druska ištraukia mėsos sultis ir steak'as būna sausas. Versti mėsą tik vieną kartą. Pasibaigus kepimo laikui, atpjauti gabaliuką nuo kaulo

ir paragauti ar minkštas, jei ne, dar palaikyti krosnyje.

Kepimo laikas

Steak'as 1 inčo storumo apyžalis — 5 min. kiekvienai pusei; vidutinis — 6 min. kiekvienai pusei; gerai iškeptas — 7-8 min. kiekvienai pusei.

Steak'as 2 inčių storumo apyžalis — 15 min. kiekv. pusei; vidutinis — 18 min. kiekv. pusei; gerai iškeptas — 20 min. kiekv. pusei.

Kepti pomidorai po atvira ugnimi

Nuplauti ir nulupti pomidorus, supjaustyti $\frac{2}{3}$ inč. storumo arba jei maži pusiau. Patepti sviestu, apibarstyti sviestuotais baltos duonos džiovėsiais, padruskinti ir paiprinti. Dėl ant garadėlių ir kepti 15 min. tik neverčiant į kitą pusę. Valgyti su mėsa, žuvimi ar daržovėmis.

Kepta veršiena piene

2 svarai veršienos,
2 arb. šaukšteliai druskos,
1 plaktas kiaušinis,
 $\frac{1}{4}$ puod. sviesto ar taukų,
2 puod. pieno arba 1 puodukas pieno ir 1 puodukas grietinės,
 $\frac{1}{2}$ svaro šviežių ar konservuotų grybų, Miltų apvoliojimui.

Darbas: Nušluostyti mėsą su švairiu drėgnu skuduru ir supjaustyti gabaliukais kokias norima duoti stalan, padruskinti, pavolioti miltuose, pamirkyti plaktame kiaušinyje. Užkaitinti keptuvę su riebalais ir apkepti mėsą iš abiejų pusių smarkiai. Sudėti mėsą ir riebalus į stiklinį kepimui indą, užpilti pienu, uždėti ant viršaus grybus, uždengti ir troškinti krosnyje vidutiniame karštyje apie 2 val., arba kol bus minkšta mėsa.

Aviena su paprika

2 svarai avienos be kaulo,
2 šaukštai miltų,
2 arb. šaukšteliai druskos,
 $\frac{1}{8}$ arb. šaukšt. pipirų,
4 arb. šaukšt. paprikos,
3 šaukštai riebalų,
 $\frac{1}{3}$ puod. rūgščios grietinės,
1 didelis svogūnas,
 $\frac{1}{4}$ puod. vandens.

Darbas: Supjaustyti mėsą skersai raumenis 2 inč. storumo pailgiais gabaliukais. Padaryti mišinį iš miltų, druskos, pipirų ir paprikos, supilti šį mišinį į didelį popierinį maišą ir sudėjus supjaustytą mėsą gerai pakratyti, kad mėsa šitame mišinyje gerai apsiguliotų. Užkaitinti riebalus keptuvėje ir apkepinėti mėsą staigiai iš visų pusių. Sumažinti karštį, sudėti rūgščią grietinę ir svogūnus, uždengti ir troškinti apie $1\frac{1}{2}$ val. arba kol bus minkšta. Vandens pridėti kiek reikia, kad mėsa nebūtų be skysčio.

Rūkyta žuvis

1 svaras rūkytos žuvies,
1 puodukas vandens,
2 valg. šaukštai citrinos sunkos,
 $\frac{1}{4}$ arbat. šaukštėlio cukraus,
1 šaukštas sviesto,
2 šaukštai kapotų petruškių, Truputis druskos ir pipirų.

Darbas: Nuimti odą, galvą ir nugaros kaulus iš žuvies, sudėti į puodą, užpilti vandenį, citrinos sunkos, cukrų, druską ir pipirus ir virti uždengus ant vidutinės ugnies apie 10 min.

Špinatai itališkai

2 svarai špinatų,
1 skiltelė smulkiai kaupto česnako,
3 valgomi šaukštai alyvos,

1 puodukas pomidorų košės,
Druskos ir pipirų sulig skonio.

Darbas: Virti špinatus 5 min. nuo užvirimo. Nusausinti ir smulkiai sukapti, pakepinti česnake alyvoje, sudėti pomidorus ir špinatus, pavirti apie 5 min., įdėti druskos ir pipirų ir duoti valgyti.

Baltymų tortas

1 puodukas cukraus,
4 kiaušinių baltymai kambario temperatūros,
1 arbatinis šaukštėlis acto,
1 arbatinis šaukštėlis vanilijos,
1 puodukas kremui grietinės,
2 puodukai braškių.

Darbas: Dviejų tortui kepti formų dugnus iškloti vaškiniu popieriu. Pečių kaitinti 10 min. prieš kepimą, karštį nustatyti 300 laipsn. F., cukrų išsijoti ir paseikėti. Baltymus plakti su plakimo įrankiu koks po ranka yra, pradžioje lengvai, paskui smarkiai. Dedant cukrų dalinti į penkias dalis ir po kiekvienos dalies įdėjimo gerai plakti, ant galo sudėti actą ir vaniliją. Paruoštą masę padalinti į dvi dalis ir supilti į paruoštas formas paliekant nuo kraštų $\frac{1}{2}$ inč. vietas. Viršų gerai išlyginti ir papuošti kokiu raštu su šakute ar kaip kitaip. Kepti 30 min. paliekant praviras pečiaus duris. Išjungti pečių ir leisti dar džiūti 30 min. Išėjus atsargiai su peiliu nuimti nuo dugno popierių, saugojant, kad pyragas nesulūžtų. Kai atauš vieną rutulį dėti ant lėkštės, aptepti grietinės kremu, apdėti pasaldintomis ir pusiau perpjautomis braškėmis (tinka šaldytos tik nusaustos). Ant viršaus dėti antrą rutulį raštu ir viršų. Norint galima ir ant viršaus dėti kremo ir papuošti uogomis. Duoti greit valgyti — nelaikyti kitai dienai.

Pyragaičiai su uogiene

$\frac{1}{2}$ svaro sviesto,
8 oz. sūrio (Philadelphia cream cheese),
2 puodukai miltų,
 $\frac{1}{2}$ puoduko cukraus,
Tirštos uogienės nuo $\frac{1}{2}$ iki 1 puoduko.

Darbas: Sviestą, sūrį ir miltus sukaopti kaip pajui, suspausti į vieną gabalą ir padėti į šaldytuvą sustingti per naktį. Tešlą kočioti pabarstant cukrum laikas nuo laiko, kad kočiojant cukrus įsispaustų į tešlą. Kočioti labai plonai kaip biskvitams. Iškočiojus dėti krūvelėmis uogiene, užlenkti tešlą ir nupiešti su peiliu visą juostą, supjaustyti į mažus gabaliukus maždaug $2\frac{1}{2}$ inč. ilgumo su uogiene viduryje. Kepti karštame pečiuje kol gražiai pageltonuos.

Vaisių drebučiai (galeretos)

Drebučiai verdasi iš įvairių vaisių sunkos. Labai svarbu kad vaisių sunka būtų labai švari, nes kitaip drebučiai neturės skaidrios ir gražios išvaizdos. Pvz. obuolius gerai nuplauti, supjaustyti į keturias dalis, sudėti į puodą apipilti vandeniu kad apsemtų ir virti ant mažos ugnies kol visai suvirs. Paimti didelę drobinę skarelę (cheesecloth) supilti į ją išvirtus obuolius ir ją pakabinti kad lengvai nutekėtų visa sunka. Gerai prišti skarelės kampus ant apverstos kėdės kojų. Išvarvintą sunką pasaikėti. Ant dviejų puodukų sunkos dėti svarą cukraus ir virti labai smarkiai kad greičiau išgaruotų skystis. Išvirimą bandyti šiuo būdu: užpilti truputį verdamos sunkos ant lėkštės ir duoti atšalti — jei sušala ir apykietė — virimo pakanka. No-

rint gauti drebučius tamsesnės spalvos reikia dėti mažiau cukraus, tuo atveju reikės ilgiau virti ir nuo to spalva tamsės. Norint šviesesnės — daugiau cukraus ir mažiau virti. Dėl kvapo dėti rožių aliejau ar citrinos ekstrakto.

Plakta grietinė

Plakimui grietinė turi būti 35% riebumo.

Plakant didesnę kiekį grietinės, geriau plakti per du ar tris kartus mažesniais kiekiais — greičiau ir kiekiau išsiplaka.

Grietinės indas ir plaktuvą turi būti atšaldyti šaldytuve ar ant ledų.

Grietinės plakimui geriau vartoti augštesnį siaurą indą negu žemą plokščiais kraštais.

Plakti labai smarkiai, jei yra mikseris plakti augščiausiu greičiu.

Cukrus (icing) ir kvapai dedami sulig skonio baigiant plakti.

Neperplakti. Sustoti plakti kai kremas sukietėja. Perplaktas virsta į kruopas ir atsiskiria pienas. Gerai išplaktas kremas šaldytuve laikosi kelias valandas.

Norint vartoti plaktą grietinę tortų pertepimui, vienam puodukui grietinės dėti vieną arbatinį šaukštėlį želatinos, gerai išleistos su 2 šaukštais vandens. Želatiną dėti baigiant plakti.

Kremas iš kondensuoto pieno

Kondensuotą pieną gerai atšaldyti šalčiausiame šaldytuvo skyriuje iki sustirėjimo, taip pat indas ir plaktuvą turi būti šalti.

Plakti smarkiai. Plakant pirdėti 1 arba 2 arbatinius šaukštukus citrinos sunkos kiekvienam puodukui kondensuoto pieno. Baigiant plakti įdėti cukrų (icing) ir kvapus sulig skonio.

Vartojimas kondensuoto pieno kepiniams vietoje šviežio pieno

Jei kepinų receptuose pažymėta vartoti šviežią pieną ir jo neturint po ranka, vartoti kondensuotą pieną šia proporcija: pvz., jei parašyta pilti 1 puoduką šviežio pieno, imti $\frac{1}{3}$ puoduko kondensuoto pieno ir $\frac{2}{3}$ puoduko vandens.

Garbės prenumeratos

Andriuvienė E., Los Angeles, Calif.,
Baltrukėnienė S., Akron, Ohio,
Bendikienė R., Courland, Ont.,
Dambarienė B., Toronto, Ont.,
Jameikienė B., Honolulu, Hawaii,
Jankauskienė S., Brooklyn, N.Y.,
Jautokaitė S., Chicago, Ill.,
Karpaitė M., Chicago, Ill.,
Kazlauskienė G., Stamford, Conn.,
Kazragienė M., Chicago, Ill.,
Kilikonienė L., Elgin, Ill.,
Kriaunienė E., Brecksville, Ohio,
Labanauskienė S., Chicago, Ill.,
Leimonienė S., Boston, Mass.,
Mačiukienė A., Chicago, Ill.,
Mikalauskiene E., Worcester, Mass.,
Dr. Montvilienė H., Brooklyn, N.Y.,
Petrauskienė B., Philadelphia, Pa.,
Pupienė Z., Chicago, Ill.,
Vaičiaitienė G., Chicago, Ill.,
Valavičienė V., — Chicago, Ill.,
Velžienė B., Chicago, Ill.,
Zigienė O., Cleveland, Ohio.